

Evolucija siromaštva

Škopac, Elena

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:051375>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ELENA ŠKOPAC

EVOLUCIJA SIROMAŠTVA

Diplomski rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ELENA ŠKOPAC

EVOLUCIJA SIROMAŠTVA

Diplomski rad

JMBAG: 0303064556, redovna studentica

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Ekonomska analiza nejednakosti i siromaštva

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentorica: doc. dr. sc. Romina Pržiklas Družeta

Pula, srpanj, 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI.

Ja, dolje potpisana Elena Škopac, kandidat za magistra ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Elena Škopac dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Evolucija siromaštva“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OSNOVNI POJMOVI SIROMAŠTVA	2
2.1. Osnovne karakteristike siromaštva	3
2.2. Vrste siromaštva	5
2.3. Teorije siromaštva	7
3. MJERENJE SIROMAŠTVA	13
3.1. Međunarodna linija siromaštva	13
3.2. Mjere na razini Europske unije	14
3.3. Globalni indeks višedimenzionalnog siromaštva	16
3.4. Dodatna mjera siromaštva	17
4. EVOLUCIJA SVJETSKOG SIROMAŠTVA OD 1800. GODINE DO DANAS	18
4.1. Kretanje siromaštva tijekom prve industrijske revolucije	18
4.2. Siromaštvo u vrijeme Američkog građanskog rata i financijske krize	22
4.3. Kretanje siromaštva tijekom druge industrijske revolucije	23
4.4. Utjecaj španjolske gripe i prvog svjetskog rata na globalno siromaštvo	24
4.5. Godine oporavka i drugi svjetski rat	26
4.6. Siromaštvo za vrijeme zlatnih godina, izgubljene dekade i velike iluzije	28
5. EVOLUCIJSKI RAZVOJ SIROMAŠTVA U KINI	31
5.1. Povijesni razvoj siromaštva u Kini	31
5.2. Politika za smanjenje siromaštva	35
5.3. Utjecaj tehnološkog razvoja na siromaštvo Kine	36
6. POKAZATELJI SIROMAŠTVA	37
6.1. Analiza pokazatelja siromaštva od 1800. godine do danas	37
6.2. Siromaštvo po kontinentima	44
7. NAČINI BORBE PROTIV SIROMAŠTVA	50
7.1. Strategije protiv siromaštva	50
7.2. Organizacije za borbu protiv siromaštva	52
7.3. Primjeri pojedinih zemalja u borbi protiv siromaštva	54
8. KRETANJE SIROMAŠTVA TIJEKOM TREĆE INDUSTRIJSKE REVOLUCIJE I COVID-19	56
9. ZAKLJUČAK	61
LITERATURA	63
POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA	68
SAŽETAK	69
SUMMARY	70

1. UVOD

Siromaštvo je vrlo problematičan i zastupljen problem u današnjem vremenu. Pod ovim terminom spadaju pojedinci koji nemaju dovoljno sredstva za zadovoljenje osnovnih primarnih potreba. Najsiromašniji na svijetu imaju vrlo ugroženi životni standard što ih izdvaja od ostatka društva. Više nego ikad prije u povijesti želi se iskorijeniti ekstremno siromaštvo na globalnoj razini jer ono narušava život mnogih. Priroda siromaštva evolucijski se mijenjala. Ono ovisi o mnogo faktora koji utječu na njega poput različitih događaja koji pogađaju svijet u tom trenutku. Upravo zbog toga postoje različite varijacije spomenutog pojma kroz vrijeme koje je vrlo sklono promjenama. Kako ljudska populacija napreduje tako se siromaštvo smanjuje jer se kroz godine životni standard povećava zbog modernizacije, industrijalizacije, globalizacije i sličnih razdoblja koje dovode do društvenog preokreta. Veliki niz godina linija ekstremnog siromaštva je opadajuća jer se od davne povijesti do danas životni standard promijenio na bolje. Smanjenje siromaštva je cilj brojnih zemalja, organizacija i agencija upravo zbog globalnog ekonomskog rasta i razvoja koji je učinkovitiji ukoliko je stanovništvo izvan siromaštva.

Cilj ovog rada je prikazati kretanje siromaštva od 1800. godine do danas, te što je sve utjecalo kroz različita razdoblja na njegovo kretanje. Rad započinje definiranjem osnovnih pojmova siromaštva, nakon čega su pojašnjene vrste i teorije navedene teme. U nastavku su prikazane najzastupljenije mjere siromaštva koje se provode u svijetu. Nadalje, detaljno je analizirana evolucija siromaštva kroz više od dvjesto godina pomoću različitih grafikona, te doprinos pojedinih autora koji su kroz svoja djela doveli do značajnih doprinosa u istraživanju ovog problema. Zasebno je prikazana Kina kao primjer naglog smanjenj ekstremnog siromaštva u relativno kratkom vremenu za razliku od ostalih zemalja. Ovo je zemlja koja je napravila veliki preokret i od vrlo zaostale zemlje s velikim brojem siromašnih dospjela do jednog od najznačajnijih gospodarstva današnjice s malim brojem ekstremno siromašnih. U nastavku rada analizirani su pokazatelji siromaštva kroz godine, također prikazani su pojedini specifični elementi zasebno po kontinentima. Na samom kraju rada iznesene su osnovne najznačajnije strategije borbe protiv siromaštva koje se danas koriste i koje su već dovele do značajnih rezultata.

2. OSNOVNI POJMOVI SIROMAŠTVA

Siromaštvo je zastupljeno u društvu od daleke prošlosti, pa sve do danas. Međutim, drugačija su shvaćanja samog pojma u prošlosti i danas jer se svijet različito razvijao. Stupanj siromašnih u svijetu sklon je promjenama jer ovisi o mnogim događajima tijekom godina. U dubokoj prošlosti nije se toliko pažnje pridavalo siromaštvu, dok je danas vrlo popularna tema. Svuda oko nas nalazi se siromaštvo s kojim se svakodnevno susrećemo. Sve se više govori o globalnoj nejednakosti, a oni koji najviše ispaštaju pri navedenoj temi su upravo siromašni jer gotovo da nemaju mogućnost stvoriti si bolji i kvalitetniji život, te općenito napredovati u društvu. Vrlo je teško i zahtjevno izaći iz dubokog siromaštva jer su se pojedinci navikli na takav život i ne vide nikakav motiv i šansu za stvaranjem boljeg života. Siromaštvo je danas više nego ikad prije ozbiljna i zastupljena tema u svijetu, te postoji niz znanstvenika, organizacija i institucija koje nastoje bolje shvatiti spomenutu temu i smanjiti je u budućnosti. Ne postoji jedinstvena definicija siromaštva jer je ono vrlo širok pojam koji je različito zastupljen među ljudima. Stoga bi definicija vrlo teško obuhvatila sve komponente koje stvarno klasificiraju siromašne pojedince. U nastavku je navedeno nekoliko različitih objašnjenja spomenutog pojma.

Europska unija navodi slijedeću definiciju siromaštva „Osobe zahvaćene siromaštvom su pojedinci ili obitelji čiji su resursi tako mali da ih isključuju iz minimalno prihvatljivog načina života države članice u kojoj žive“¹.

Institut za javne financije navodi definiciju na slijedeći način „Ljudi su siromašni ako nemaju dovoljno sredstava za svoje materijalne potrebe i ako ih uvjeti isključuju iz aktivnog sudjelovanja u djelatnostima koje se smatraju uobičajenima u društvu. Višedimenzionalnost siromaštva očituje se u stanju koje obilježava dugotrajna ili stalna uskraćenost resursa, sposobnosti, mogućnosti izbora, sigurnosti i moći koje su nužne za odgovarajući životni standard i ostvarenje drugih građanskih, ekonomskih, političkih, kulturnih i socijalnih prava.“²

---

¹ K. Decancq et al. „The Evolution of Poverty in the European Union: Concepts, Measurement and Data“, 2013, str. 3

² P. Bejaković, „Siromaštvo“ Institut za javne financije, Zagreb, 2005, str. 133

2.1. Osnovne karakteristike siromaštva

Prema Svjetskoj banci globalno u svijetu trenutno oko 9,2% populacije živi s manje od 1,90 USD dnevno, što bi značilo da oko 689 milijuna ljudi spada u krajnje siromaštvo. Siromašne osobe izdvajaju se od ostalih po svojim karakteristikama koje su im zajedničke. Neke od njih su:

- Nezaposlenost – u većini slučajeva do siromaštva dolazi zbog nezaposlenosti ili vrlo slabo plaćenog posla. Tada dolazi do nedostatka dohotka koji je pojedincima potreban kako bi uzdržavali svoju obitelj. Prema Svjetskoj banci u svijetu je 2020. godine ukupno 6,4% nezaposlenih, što je oko 178 milijuna ljudi. Što je duže razdoblje življenja s niskim ili gotovo nikakvim dohotkom to pojedinci postaju više siromašni jer je dohodak osnovno sredstvo kojim si možemo priuštiti bolji i kvalitetniji život.
- Poljoprivredni sektor – je glavni izvor prihoda većine siromašnih jer nemaju dovoljno sredstva kako bi kupili određene prehrambene namirnice, pa je mnogo jednostavnije baviti se poljoprivredom i opskrbiti si pojedina dobra. Time se ostvaruje i dodatna zarada jer ukoliko proizvedu više proizvoda dolazi do prodaje.
- Obrazovanje – veliki broj siromašnih osoba ne može si pružiti obrazovanje jer ono zahtijeva troškove. Mnoga djeca u današnje vrijeme ostaju bez obrazovanja i ne znaju čitati ni pisati jer je isplativije za obitelj da rade na poljoprivrednim posjedima i doprinose radu koji im donosi namirnice za prehranu. Svako treće dijete u Africi nije završilo osnovno obrazovanje. Također, ovaj je kontinent najlošiji u svijetu po pitanju obrazovanja. Neobrazovanost donosi do velike štete za pojedince, ali i za državu općenito.
- Zdravstvo – siromašne osobe ne mogu si priuštiti kvalitetnu zdravstvenu skrb. Zbog toga mnogi pojedinci svakodnevno umiru od izlječive bolesti. Mnoge žene i dan danas porađaju se u nepovoljnim uvjetima jer nemaju dovoljno sredstava da si pruže bolje i kvalitetnije. Upravo među ovom skupinom ima najviše mortaliteta dojenčadi. Svjetska banka donosi podatke kako 50 000 ili 18 milijuna godišnje siromašnih ljudi svakodnevno umire zbog posljedica okolnosti u kojima se nalaze. Gotovo 90% smrtnosti tijekom poroda događa se u Africi i Aziji jer je tamo najviše siromašnih osoba. Također, zarazne bolesti mnogo se brže šire među

siromašnima. Tako godišnje oko 500 milijuna ljudi oboli od malarije, a od toga je oko 1 milijun smrtnih slučajeva.

- Stanovanje – je vrlo česti problem ljudima s niskim dohotkom. Oni si ne mogu priuštiti dostojanstven dom, zbog čega neki završavaju kao beskućnici ili imaju vrlo loše stambene uvjete. Prema Svjetskoj banci preko 2% svjetske populacije živi na ulici. Mnogi imaju stambeni prostor, ali su uvjeti u njemu nehumani jer nemaju struju, vodu i veliki broj osoba živi u malom skućenom prostoru što nije dobro za normalan razvoj općenito. Njihov objekt nije sanitarno siguran. Pojedine obitelji imaju vodu, ali ona nije pitka, stoga imaju problem s nabavljanjem iste. Siromašne obitelji u prosjeku veće su od ostalih jer imaju više djece. Zbog toga se na malom prostoru nalazi veliki broj ljudi.
- Pothranjenost – je jedan od najčešćih karakteristika ekstremno siromašnih. Oni sva svoja sredstva troše na hranu, međutim dohotka nema dovoljno, pa nastupa glad. Rast cijena mnogo utječe na takve skupine, za njih to znači još veća glad. Prema „Globalnom indeksu gladi“ (GHI) najveća pothranjenost je u Africi. Mnoga djeca svakodnevno umiru zbog nedostatka hrane. Svjetska banka iznosi kako svako treće dijete u Africi zaostaje u razvoju upravo zbog nedostatka hrane u organizmu, a umire ih oko 10 000 svaki dan. Također, prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji dvoje od ukupno petero djece ne jede obroke svaki dan redovito, nego par puta tjedno u vrlo malim količinama što je jedva dovoljno za preživljavanje.
- Diskriminacija spola – u nerazvijenim zemljama zastupljena je diskriminacija ženskog spola. Najčešće se to dešava među siromašnim skupinama ljudi. Žene su sklone brinuti se o domaćinstvu i raditi u poljoprivredi, dok muškarci zarađuju za obitelj. Ukoliko obitelji imaju više djece, u većini slučajeva šalju muškarce u školu, a žene ne, jer nemaju toliko sredstava, čime dolazi do rane diskriminacije.
- Nasilje i sklonost kriminalu – obrazovanjem se stječe određeni bonton koji je primjeren u javnosti, međutim ukoliko su pojedinci neobrazovani imaju veću sklonost drugačijeg ponašanja u društvu jer nas obrazovanje na neki način odgaja. Mnogi pojedinci se zbog gladi opuštaju u kriminal to jest krađu jer žele prehraniti svoju obitelj. Što su ljudi siromašniji sklonosti prema nasiljima su veće. Zbog nezadovoljstva življenja mnogi se okreću kriminalu i sličnim nasilnim situacijama jer smatraju da će tako moći više pružiti svojoj obitelji.

2.2. Vrste siromaštva

Ovisno s kojeg gledišta gledamo može se različito tumačiti je li neka osoba doista siromašna i do koje razine. Siromaštvo je vrlo širok pojam, te zbog toga postoje određene vrste navedenog kako bi se stvorila razlika između siromašnih jer su njihove karakteristike vrlo različite, ali i slične. Nadalje, navedene su i objašnjene vrste siromaštva.

1. „*Apsolutno siromaštvo je stanje koje karakterizira ozbiljna neimaština osnovnih ljudskih potreba, uključujući hranu, sigurnu pitku vodu, sanitarne uvjete, ustanove, zdravstvo, sklonište, obrazovanje i informacije. Ne ovisi samo o dohotku već i o pristupu socijalnim uslugama*“³. Ovdje spadaju osobe koje ne mogu zadovoljiti svoje primarne ljudske potrebe. Smatra se da stanovništvo koje spada u ovu skupinu živi ispod raspoloživog dohotka koji je određen na razini države ili svijeta. Apsolutna granica siromaštva je minimalni standard koji treba biti zadovoljen kako bi si pojedinci mogli pružiti pojedina dobra. Dakle, ovdje ulazi prehrana i stanovanje, te drugi troškovi zdravstva. Ova se granica razlikuje od zemlje do zemlje jer je standard drugačiji. Ovdje ulaze osobe koje nikad nisu imale mogućnost školovanja, normalne svakodnevne prehrambene navike, pristup zdravstvu i slično.
2. „*Relativno siromaštvo definira siromaštvo s obzirom na odnos prema standardima koje postoje u društvu.*“⁴ Ovu vrstu siromaštva može se definirati na više načina. Pojedine zemlje klasifikaciju relativnog siromaštva određuju prema kućanstvu koje prima prihod oko 50% manji od medijana dohotka zemlje u kojoj se nalazi. Mnogo je jednostavnije doći do unapređenja i većeg dohotka kada osoba spada u relativno siromaštvo, za razliku od apsolutnog. Još 1958. godine John Kenneth Galbraith je opisivao relativno siromaštvo izjavom: "*Ljudi su pogođeni siromaštvom kad njihov prihod, čak iako je primjeren za preživljavanje, znatno zaostaje za prihodom njihove zajednice.*"⁵ Ova vrsta koristi se za usporedbu i među društvom. Ukoliko si osoba može pružiti primarne potrebe ne spada u ovu kategoriju, ali ako društvo oko nje ima dodatna luksuzna dobra i žive u boljem stambenom prostoru tada će se pojedinac naprema društvu smatrati relativno siromašnim.

---

³ P. Spicker i S. Alvarez, *Poverty: An International Glossary*, London i New York, 2006, str 7.

⁴ loc.cit

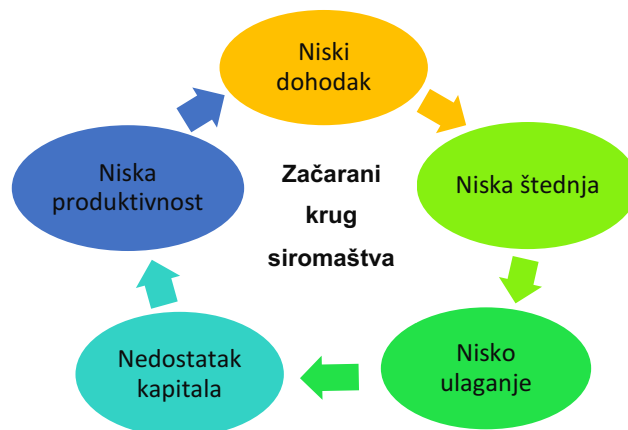
⁵ J. Galbraith, *Bogato društvo*, Boston, 1958, str 368.

3. Ekstremno siromaštvo (krajnje siromaštvo) je situacija duboke bijede i neimaštine. Ovo je najteža vrsta siromaštva. Prema Svjetskoj banci ovdje spadaju osobe čiji je dnevni dohodak manji od međunarodne mjere koja u 2020. godini iznosi 1.90 dolara dnevno. Također, navodi Nigeriju kao državu s najviše ekstremno siromašnih stanovnika, ukupno 86 milijuna. Stanovnici koji spadaju u ovu skupinu imaju vrlo težak život i male šanse za daljnjim unapređenjem kako bi stvorili bolji i kvalitetniji život. Ovdje spadaju beskućnici i osobe koje jedva preživljavaju.
4. Generacijsko siromaštvo dolazi ukoliko su se u istoj obitelji najmanje dvije generacije rodile u nekoj vrsti siromaštva. One nemaju dovoljno sredstva za izlazak iz ove situacije. Potrebne su im mogućnosti poput zaposlenja, obrazovanja ili boljeg stanovanja. Ukoliko se u siromaštvo tone s koljena na koljeno sve je teže izvući se iz ovakve situacije.
5. Situacijsko siromaštvo je sklono naglim promjenama u životu pojedinaca ili zemlji. Može se javiti zbog razvoda, naglih zdravstvenih problema, te iznenadnih događaja poput poplava ili rata. Obično za većinu pojedinaca koji ulaze u ovu vrstu siromaštva nije dugoročno stanje, dakle nakon nekog vremena izlaze iz ove situacije.
6. Ruralno i urbano siromaštvo međusobno se razlikuju, ali su povezani. Na ruralnim prostorima nedostaje visoko kvalitetno obrazovanje, zdravstvena zaštita i raznovrsni drugi čimbenici koji su potrebni za svakodnevni kvalitetniji životni standard. To dovodi do preseljenja nezaposlenih i siromašnih u gradove gdje imaju veće prilike. Time automatski dolazi do porasta urbanog siromaštva. U ruralnim područjima ljudi su skloniji siromaštvu nego u urbanim jer su veće prilike i mogućnosti na urbanim prostorima. Ruralne prostore treba nadograditi s boljom infrastrukturom kako bi imali veću mobilnost i pristup poljoprivrednim proizvodima. Također, potrebno je obratiti pažnju na telekomunikaciju, zdravstvo i zaposlenje jer bi se time prilike za napredovanje stanovništva povećale. Neke zemlje su doista obnovile ruralne prostore i siromaštvo se značajno smanjilo.

2.3. Teorije siromaštva

- Teorija „začaranog kruga“ koju je utvrdio Regnar Nurkse (1953) odnosi se na siromaštvo u pojedinim zemljama. Manje razvijene zemlje spadati će u „začarani krug“ siromaštva jer je ekonomski razvoj vrlo teški. Prema Nurkseu takve zemlje imaju vrlo male prihode, što dovodi do jedva prikupljene štednje, koju će zemlja ulagati. Međutim, nedovoljna sredstva za ulaganje dovode do niske produktivnosti i cilj prema unapređenju se ne može postići. Opet dolazi do niskih prihoda i tako u krug. Zemlje s niskom štednjom ne mogu postići rast i razvoj koji će drastično smanjiti siromaštvo. One imaju niske prihode što vodi do niske štednje, to povlači nisku produktivnost i ponovno dolaze na početak, a to su niski prihodi. Također, domaće tržište je ograničeno i izvoz je vrlo mali. Krediti bi mogli pomoći u ovakvoj situaciji, ali onda zemlja mora biti sigurna kako će postići željeni cilj inače će tonuti u još veće siromaštvo.

Grafikon 1. Začarani krug siromaštva

Izvor: Izrada autorice prema Nurkseovoj teoriji „začaranog kruga siromaštva“.

Ova teorija može se povezati sa „začaranim krugom“ unutar siromašnih obitelji. U većini slučajeva osobe koje su rođene u siromaštvu imaju veće izgleda da tamo i ostanu jer je vrlo teško izaći iz takve situacije kada nemaju sredstva ni vještina koje im mogu pomoći unaprijediti životni standard. Od samog djetinjstva stječe se obrazovanje koje utječe na čovjekov daljnji život. Nemaju jednake mogućnosti siromašna djeca i ostala što se kasnije odražava na njihov život. Tako je na neki način generacijski siromašnim osobama vrlo teško osloboditi se siromaštva jer ih brojne nemogućnosti iz prošlosti sprečavaju.

- Teorija kulture siromaštva zasniva se na činjenici da siromašni međusobno imaju slične navike koje su drugačije od ostalih. Oscar Lewis (1950), zagovornik ove teorije dao je svoj doprinos u ovom području. Siromašni formiraju jednu zasebnu skupinu između društva koja ima svoje stavove i drugačiji način života. Većina takvih obitelji u zemljama trećeg svijeta mnogo ulaže u poljoprivredni rad, pogotovo žene, njima je to nakon odgoja djece kojih ima mnogo glavni posao, za razliku od ostalih društva koji su skloni imati manje djece i kupovati poljoprivredne namirnice. Ovisno koju zemlju se promatra tako je i kultura siromašnih drugačija. Takvi pojedinci se najbolje osjećaju u svojoj okolini sebi sličnima jer se njihove mogućnosti i stavovi razlikuju od ostalih.
- Teorija situacijske prisile govori kako se siromašni ponašaju drugačije od ostalih koji ne spadaju u navedenu skupinu zbog toga jer ih sama situacija prisiljava. Siromaštvo mnogo djeluje na ljude, pogotovo ako spadaju u ekstremno siromaštvo. Zoran Šučur (2011) istraživao je ovu teoriju i dolazi do zaključka kako navedene skupine nisu u stanju ostvarivati ciljeve kao ostale skupine upravo zbog situacije u kojoj se nalaze. Spomenuta situacija prisiljava ih na drugačiji život, stoga ne mogu pratiti tempo koji vode ostali pojedinci koji ne spadaju u tu skupinu.
- Teorija potklase iskazuje dugoročne uzroke siromaštva. Nedostatak obrazovanja, nezaposlenost i nedostupnost zdravstva narušava životni standard ljudi čime dolazi do materijalne nezbrinutosti, socijalne ovisnosti, kriminaliteta što na kraju rezultira s pothranjenosti. Mark Nelson (1995) u svojim radovima analizira spomenutu teoriju.
- Funkcionalna teorija koju su analizirali Kingsley Davis i Wilbert Moore (1945) bazira se na činjenici da siromašni imaju određenu funkciju u društvu. Takvi pojedinci obavljaju brojne poslove za manje novaca jer im je bilo koji prihod dobrodošao. Oni za brojne poslodavce predstavljaju jeftinu radnu snagu, a pogotovo za fizičke poslove jer će se prilagoditi raznim uvjetima rada samo da steknu bilo koji prihod. U brojnim zemljama domaće stanovništvo ne želi obavljati određene fizičke poslove, međutim iz slabo razvijene zemlje siromašni pojedinci dolaze i obavljaju posao jer im svaki prihod mnogo znači.

- Klasična teorija koju su provodili Adam Smith, David Ricardo, Robert Malthus (1776) i drugi teoretičari temelji se na vlastitoj odgovornosti za svoju sudbinu. Svaki pojedinac može djelovati i unaprijediti si život, te tako izaći iz siromaštva. Smatraju kako pojedinci odlučuju postati siromašni i kako ne znaju izaći iz takve situacije. Kao glavni uzrok siromaštva ističu nezaposlenost.
- Neoklasična teorija išla je korak dalje, tako što je uključivala razloge siromaštva na koje pojedinci ne mogu utjecati poput državnih problema, tržišnih neuspjeha, loše obrazovanje, male ponude poslova i slično. Za ovu teoriju zalagali su se Alfred Marshall, Ronald Reagan, Margaret Thatcher i drugi (1956).
- Kejnezijanske teorije krenule su od Johna Maynarda Keynesa (1936). Odnose se na objašnjavanje sve veće nejednakosti zbog odluka koje donose brojna gospodarstva. Te odluke donose do niza posljedica koje se odražavaju na stanovništvo, prije svega na nejednakost i siromaštvo. Jedino tko može intervenirati je javni sektor pomoću niza mjera i politika. Smatraju kako je ukupni rast dohotka najučinkovitiji u uklanjanju siromaštva. Kao glavni uzroci siromaštva prema ovim teorijama su prekomjerna inflacija i veliki državni dug.
- U posljednje vrijeme jedna od novijih teorija koja se proučava i dobiva na važnosti je bihevioralna. Smatra se kako daje mnogo realističniji pogled na cjelokupnu situaciju jer koristi psihološke metode. Ova teorija zasniva se na klasičnoj ekonomiji koju upotpunjuje psihološkim metodama, sociologijom i pravom. Može se definirati kao kombinacija ekonomije i drugih znanosti koje objašnjavaju ponašanje pojedinaca. Ne zasniva se poput ostalih na modelima koji su fiksni nego dodaje proučavanje i eksperimentiranje na samu temu izučavanja. Siromašne se proučava uzimajući u obzir sve faktore koji na njih djeluju i zbog čega se ponašaju na određeni specifični način. Nastoje shvatiti i objasniti psihologiju određenih pojedinaca. Dakle, kako siromašni razmišljaju, zbog čega donose određene odluke, koji su njihovi stavovi i zbog čega. Također, objašnjava učinke javnih politika koje kritizira. Imaju za cilj dati jednu detaljnu analizu siromaštva razrađujući socijalno blagostanje pojedinaca.

U nastavku se nalazi kronološki prikaz pojedinih autora koji su donijeli do značajnog doprinosa u ovom polju istraživanja.

Tablica 1. Prikaz doprinosa pojedinih autora, njihov temelj istraživanja i zaključci kroz godine

Godina	Autor	Cilj istraživanja	Doprinos - Zaključci
1776	Smith Adam	Uzroci siromaštva i nejednakosti. Blagostanje u društvu.	Temeljem analiziranja društva dolazi do tvrdnje kako siromašni i oni s mnogo više dohotka imaju jednake mogućnosti da postignu napredak i sreću. Nevidljiva ruka jedna od najznačajnijih termina.
1845	Engels Friedrich	Stanje radničke klase u društvu i visina nadnica.	Smanjenje siromaštva i bolji uvjeti za radničku klasu mogu se postići uz kontinuirane pokrete protiv buržoazije. Ističe marksizam, komunizam i dobrobit cjelokupnog društva.
1867	Marx Karl	Radnička klasa i siromaštvo u vrijeme socijalizma i komunizma.	Potrebno je težiti prema modernom radničkom pokretu s što manjom nejednakošću (komunistički manifest). Počevši od ukidanja ropstva i unapređenja proletarijata (Marksizam, lažna svijest).
1953	Nurkse Ragnar	Problemi stvaranja kapitala u nerazvijenim zemljama.	Niska štednja, vrlo slab poticaj za ulaganje i nedostatak dinamičnih poduzetnika glavni su problemi nedostatka kapitala. Siromašne zemlje ostaju na nepomičnom mjestu zbog „začaranog kruga siromaštva“.
1955	Kuznets Simon	Povezanost ekonomskog rasta i nejednakosti dohotka.	Temeljem istraživanja gospodarskog stanja u mnogim zemljama dolazi do Kuznetsove krivulje i Kuznetsovih ciklusa koji su dali veliku važnost ekonomiji i potakla daljnja istraživanja u tom području znanosti.
1956	Solow Robert	Ekonomski rast i razvoj. Uloga štednje i kapitala. Globalno kretanje nejednakosti.	Solow model gospodarskog rasta i važnost tehnološkog napretka.
1965	Smith Abel Brian	Istraživanje siromaštva nakon rata u Britaniji.	Otkriće siromaštva tijekom zlatnih godina (1950). Umirovljenici i djeca su skloniji siromaštvu u onom vremenu.
1980	Kakwani Nanak	Odnos između ekonomskog rasta i razvoja, te siromaštva. Praćenje nejednakost u društvu i ostale komponente koje djeluju na siromaštvo.	Ekonomski rast i razvoj pozitivno djeluje na siromašne pojedince. Naglašava različitost životnog standarda s obzirom na naseljenost. Kakwani indeks (mjerjenje socijalne intervencije)
1982	Sen Amartya	Siromaštvo, nejednakost i glad. Analiza hrane, cijena i nadnica.	Dani su glavi uzroci gladi i analiza nepotrebno siromašnih zbog većih cijena koje nemaju svoju svrhu. Iznosi nejednakost spolova kao problem, a neka od rješenja su socijalne olakšice.
1996	Azariadis Christos Constantine	Ekonomska tržišta, modeli i zamke siromaštva.	Zamka siromaštva i zamka razvoja. Dani su modeli koji uzrokuju siromaštvo.
1998	Payne K. Ruby	Izazovi i zamke siromaštva.	Pojedinci koji su siromašni ponašaju se mnogo drugačije od ostalih ljudi. Razlike u ekonomskim klasama. Razlika između generacijskog i situacijskog siromaštva.

2000	Barro J. Robert	Makroekonomski temelji s posebnim osvrtom na nejednakost i rast u zemljama.	Što je u nekoj zemlji veća nejednakost to se više usporava u siromašnim zemljama rast i razvoj, dok u konkurentnijim, bogatijim zemljama potiče se daljnji rast. Kuznetsova krivulja ne donosi glavno objašnjenje nejednakosti tijekom različitih razdoblja.
2002	Sharma Soumitra	Važnost ekonomije i ekonomista kroz različita razdoblja. Analiza prošlih događaja i njihov utjecaj na razvoj ekonomije.	Tri bitna razdoblja (zlatno doba, izgubljena dekada i velika iluzija) temeljem kojih se shvaća cijela važnost ekonomije. Cjelokupna analiza ekonomije kroz povijest.
2003	Chossudovsky Michael	Globalizacija i siromaštvo. Analiza uzroka siromaštva Afrike. Glavni uzroci nejednakosti i gladi.	Pohlepnost globalizacije dovodi do veće nejednakosti što uzrokuje uništavanje okoliša, etničke sukobe, rasizam i glad. Ističe posljedice gladi u Africi i iskorištavanje zemlje od strane inozemnih poduzeća.
2004	Bourguignon François	Praćenje siromaštva i nejednakosti kroz povijest. Analiziranje dva fenomena koji se temelje na rastu.	Evolucija siromaštva objašnjena s pregledom BDP-a. Trokut: siromaštvo, rast i nejednakost
2006	Speacker Paul	Siromaštvo i termini koji ga opisuju.	Rječnik siromaštva koji daje na jednom mjestu pregled svih termina i pojmova koji se koriste od povijesti do danas.
2006	Todaro P. Michael	Ekonomski razvoj u području siromaštva, nejednakosti, stagnaciji i nezaposlenosti. Uzroci rasta stanovništva u pojedinim zemljama. Klasične teorije ekonomskog rasta i razvoja.	Mikrofinancije donose pomoći i nove prilike siromašnima. Kina je svjetsko čudo što se tiče razvojnog pomaka. Daje ekonomski pregled gospodarstva i čimbenika koji na njega djeluju.
2007	Jenkins Stephen i Micklewright John	Siromaštvo i nejednakost.	Važnost minimalnih plaća, distribucija dohotka i isticanje nejednakosti kao negativan utjecaj na siromašne.
2007	Nissanke Machiko i Thorbecke Erik	Utjecaj globalizacije na siromašne u svijetu. Nejednakost dohotka, gospodarski rast i učinci tehnologije na društvo.	Globalizacija je jedan od osnovnih pokretača rasta, a može potaknuti i smanjenje siromaštva. Dana je analiza nejednakosti i tehnologije.
2008	Yunus Mahammad	Stvaranje svijeta bez siromaštva. Kritike slobodnih tržišta. Nejednakost i ekonomski rast. Prognoze budućnosti.	Vrlo male pomoći mogu unaprijediti siromašne. Ističe humaniji svijet, maksimalizaciju profita i potencijal siromašnih žena.
2011	Marinko Škare i Romina Pržiklas Družeta	Ekonomski rast i razvoj, siromaštvo i nejednakost.	Za siromaštvo je dobar ekonomski rast, ali je nedovoljan kako bi se ga u potpunosti smanjilo. Prikaz Var i kointegracijskog pristupa kao dokaz.
2013	Piketty Thomas	Raspodjela dohotka u posljednja dva stoljeća i prognoza budućnosti u Europi i SAD-u.	Sve veće bogatstvo i nejednakost u svijetu ne dolazi samo od sebe. Utjecaj u svemu ima i kapitalizam. Rješenje: globalni porez na bogatstvo. Prikazan je pregled ekonomskog razvoja u posljednja dva stoljeća.
2015	Stiglitz Eugen Joseph	Globalna nejednakost, demokracija, dimenzije nejednakosti, prilike i pravda.	Kapital uzrokuje veliku globalnu neravnotežu. Sugerira stvaranje nove ekonomske teorije kako bi problemi koji se u društvu nastoje riješiti imali bolji ishod. Autorove kritike

			politika u pojedinim državama dovode do novijih spoznaja.
2016	Revallion Martin	Siromaštvo, politike protiv siromaštva, ekonomski rast, nejednakost, mjere siromaštva, zdravstvo i budući izazovi koji nastupaju.	Osniva novu mjeru siromaštva 1,90\$ na dan. Predlaže uklanjanje ekstremnog siromaštva do 2030. godine. Naglašava nejednakost prilika i dimenzije siromaštva. Povijesni pregled siromaštva nakon 1950. godine.
2016	Yuen Yuen Ang	Razvoj i siromaštvo Kine. Kako je postala drugo najveće svjetsko gospodarstvo. Zamke siromaštva.	Tvrđi kako je moguće izbjeći zamke siromaštva izgradnjom tržišta. Politika Kine je vrlo učinkovita i primjer drugim zemljama. Dane su ključne komponente ekonomskog procvata i detaljna analiza ekonomije Kine.
2018	Alkire Sabina	Temelj istraživanja je nadopuniti tradicionalnu mjeru s detaljnijim i suvremenijim podacima koji će pružiti bolji uvid u siromaštvo.	Globalni indeks višedimenzionalnog siromaštva kao nova međunarodna mjera koja pruža detaljnije praćenje siromaštva.
2018	Kakwani Nanak	Ekonomski rast i siromaštvo, nejednakost primanja i mjerenje siromaštva. Osvrće se i na pisanja ostalih autora sličnih tema.	Bolja mjera siromaštva koja zadovoljava kriterij monotonosti. Rast doprinosi siromaštvu (Pro-poor growth). Stavlja naglasak na važnosti Lorenzove krivulje u ekonomskoj analizi i njezin doprinos. Daje detaljnu analizu ekonomskoj teoriji.
2018	Rosling Hans	Životni uvjeti, siromaštvo, nejednakost, zdravstvo i pogledi u budućnost.	Krajnje siromaštvo i širenje stanovništva navodi kao rizik. Potrebno je podignuti životni standard siromašnih kako bi se zaustavio rast globalnog stanovništva. Pružio je mnoga istraživanja komponenti koje utječu na siromaštvo kroz detaljne grafičke prikaze.
2018	Roser Max	Proučavanje globalnih problema kao što su nejednakost, smrtnost, siromaštvo i klimatske promjene kroz raznovrsne analize.	Kritizira međunarodnu liniju siromaštva (potrebno je promatrati liniju veću od 10\$ dnevno). Predstavlja duboke analize siromaštva kroz različite zemlje od daleke prošlosti do danas temeljem kojih se mogu raditi daljnja istraživanja.
2019	Atkinson Tony	Temelj istraživanja je uloga siromaštva u pojedinim zemljama. Usporedba različitih mjera siromaštva i njezini učinci. Veza između siromaštva, ekonomskog rasta i nejednakosti. Siromaštvo i klimatske promjene.	Siromaštvo je višeznačan pojam koji kroz vrijeme traži nove mjere i pojmove. Ovo je najozbiljniji problem s kojim se čovječanstvo susreće. „Pristup sposobnosti“ je temelj pri definiranju siromašnih i obogaćuje način mjerenja siromaštva. Važnost multidimenzionalnog siromaštva.
2019	Banerjee Abhijit i Duflo Ester	Gospodarski rast, tehnološka nezaposlenost, nejednakost među stanovništvom i globalizacija.	Imigranti ne uzimaju dohodak domaćem stanovništvu. Dane su nove metode ublažavanja globalnog siromaštva. Podjela siromašnih na manje cjeline, kao i probleme koje je potrebno riješiti.

Izvor: Izrada autorice

3. MJERENJE SIROMAŠTVA

Raznovrsne organizacije, vlade i države bave se mjerenjem siromaštva. To je vrlo težak zadatak koji zahtijeva mnogo resursa i vremena jer se najpouzdaniji podaci dobivaju izravno iz kućanstva. Siromaštvo je potrebno mjeriti jer pomaže vladi i drugim institucijama uspostaviti bolje političke strategije i politike kako bi se ono smanjilo. Svakoj državi je u cilju imati što zdraviju i obrazovaniju populaciju jer to donosi do mogućnosti za boljim ekonomskim rastom i razvojem, dok siromaštvo to narušava. Međutim, koja je ta točka koja dijeli siromašne od ostatka stanovništva? Sve to ovisi s kojeg stajališta gledamo. Ima mnogo vrsta mjerenja i svaka država oslanja se na način koji je prikladan za situaciju u kojoj se nalazi.

Svaka mjera uzima u obzir jednu od sljedećih komponenti:

1. Mjerenje siromaštva uračunava mnoge vrste resursa kojima pojedinci raspolažu u određenom vremenu
2. Uspoređuje se i mjeri životni standard ljudi u trenutnom razdoblju
3. Kao najvažnije gledište mjerenja je materijalna deprivacija i stambeni uvjeti
4. Mjerenje se temelji na osjećajima i stajališta samih pojedinaca o osobnom životnom standardu i položaju u društvu

3.1. Međunarodna linija siromaštva

Prema Svjetskoj banci dana je linija siromaštva⁶ pomoću koje se siromašni pojedinci izdvajaju. Oni koji spadaju ispod linije siromaštva definiraju se kao ekstremno siromašni i spadaju u apsolutno siromaštvo jer nemaju dovoljno sredstva za primarne ljudske potrebe. Ovo je jedna od najkorištenijih mjera za klasifikaciju društva. Međunarodna linija siromaštva od 2016. godine iznosi 1,90 dolara dnevno po osobi u zemljama s utvrđenim niskim primanjima. Ova mjera odgovara razini socijalnoj skrbi bez obzira gdje pojedinci žive. Dok je za zemlje nižeg srednjeg dohotka 3,90 USD dnevno, a za zemlje s višim srednjim dohotkom 5,50 USD. Kako se troškovi života povećavaju tako se i ova linija mijenja. Ona mora pratiti određene varijacije koje se u

---

⁶ Linija siromaštva (prag siromaštva ili granica siromaštva) je propisana minimalna razina sredstava koja se smatra dovoljnom za zadovoljenje minimalnih ljudskih potreba. Svi pojedinci čiji je dohodak ispod linije smatra se da nemaju dovoljno sredstava, čime su prema definiciji siromašni. Linija se izračunava na temelju svih osnovnih troškova koje pojedinci troše u jednoj godini.

međuvremenu događaju kako bi pružila stvarni uvid u siromaštvo, inače nema smisla. Ovo je univerzalni standard za mjerenje ekstremnog siromaštva društva, a može se koristiti i za mnoge druge zaključke poput siromaštva među zemljama. Prag nižeg srednjeg dohotka i višeg srednjeg dohotka omogućuje razlikovanje i usporedbu relativnog siromaštva. Upravo zbog različitog životnog standarda jer pojedinac koji živi u Nigeriji nalazi se ispod krivulje siromaštva, ali nije jednako siromašan kao pojedinac u Njemačkoj. Ukoliko promatramo osobu koja ima više od 1,90\$ u zemlji s niskim primanjima ona ne spada u siromašne, ali ako ju uspoređujemo s osobama koje imaju 5,50 USD, tada će ona biti siromašna. Međutim, svaka zemlja ili organizacija ima svoju vrstu mjerenja siromaštva temeljem koje donosi određene zaključke.

3.2. Mjere na razini Europske unije

Europska unija kao organizacija ima određene mjere pomoću kojih klasificira siromaštvo u državama članicama. Ona svrstava stanovništvo u određene skupine temeljem njihovih obilježja.

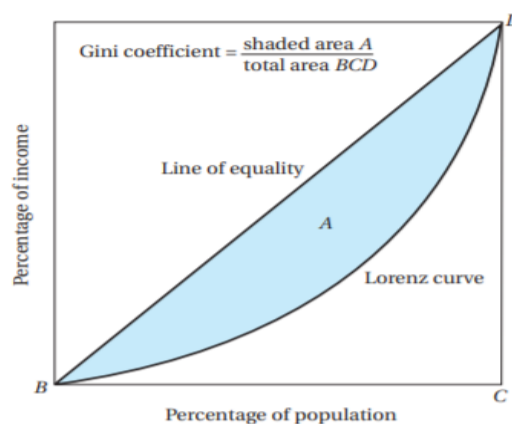
- Stopa rizika od siromaštva jedna je od mnogih mjera kojom se želi utvrditi koliko stanovništva spada u rizik od siromaštva u Europskoj uniji. „Mjeri postotak osoba koje žive u kućanstvu s ekvivalentnim neto raspoloživim dohotkom manjim od praga rizika od siromaštva postavljenog na 60% nacionalne srednje vrijednosti.“⁷ Pojedinci koji imaju manji dohodak od 60% spadaju u siromaštvo.
- Stopa teške materijalne oskudice pruža uvid u materijalne stavke koje su potrebne za primarni životni standard. Iako osoba ne spada u siromaštvo prema stopi rizika od siromaštva, ona može imati vrlo loše materijalne uvjete koji su nezadovoljavajući. Jer u nekim slučajevima pojedinci imaju krov nad glavom, ali on nije primjeren i siguran za njih ukoliko krov pušta, nemaju vodu ili struju, ili je čak previše osoba u malom prostoru. Svaki stanovnik treba imati osnovne materijalne stavke kako bi mogao živjeti zbrinuto.

---

⁷ European Commission, 2017, Tematski informativni članak o Europskom semestru, Socijalna uključenost, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-social-inclusion-hr.pdf (pristupljeno: 30.03.2021)

- Stopa rizika od siromaštva zaposlenih prikazuje koliko osoba radi i dobiva određeni dohodak, ali prema standardu spadaju u siromašne ili su na samom pragu. To se definira temeljem neto raspoloživog dohotka koji je manji od 60% praga EU. Ako pojedinac zarađuje manji dohodak smatra se da je u velikom riziku od siromaštva zaposlenih.
- Gini koeficijent je svjetski najčešće korištena mjera za nejednakost primanja. Njime se koriste mnoge zemlje i institucije, uključujući i Europsku uniju. Poprima vrijednosti od 0 do 1. Dakle, nula izražava savršenu jednakost, dok je jedinica savršena nejednakost. Razvijene zemlje imaju vrlo visok spomenuti koeficijent, što znači da u tim područjima prevladava najmanje siromašnih, dok što je zemlja nerazvijenija njezin koeficijent je manji. Prema Kakwanu to je zbog utjecaja ekonomskog rasta. Njime se promatra razina siromaštva u svijetu i nejednakost među zemljama po pitanju dohotka. Također, moguća je usporedba unutar same promatrane zemlje ili kućanstva. Gini koeficijent temelji se na Lorenzovoj krivulji. Ona prikazuje nejednakost u raspodijeli bogatstva. Savršeno jednaka raspodjela u društvu je ako svi pojedinci imaju podjednaki dohodak. Na grafikonu je prikazana linija savršene jednakosti. Što je koeficijent veći, raspodjela ide u nejednakost. Ispod nje nalazi se Lorenzova krivulja. Ona prikazuje promatranu raspodjelu dohotka u određenom vremenu. Mjesto ili područje između ravne i zakrivljene crte je Giniev koeficijent. Što je od osnovne linije krivulja udaljenija to je nejednakost veća. Gornja krivulja opisuje promatranu raspodjelu dohotka. Za dobivanje Ginievog koeficijenta potrebno je oduzeti površinu ispod Lorenzove krivulje od površine ispod linije savršene jednakosti.

Grafikon 2. Lorenzova krivulja i izračunavanje Ginievog koeficijenta

Izvor: Todaro P. Michael, Ekonomski razvoj, deveto izdanje, Varaždin, (2006), str. 187

3.3. Globalni indeks višedimenzionalnog siromaštva

Ovisno o situacijama koje se događaju u svijetu potrebno je nadopunjavati i unapređivati mjere siromaštva. „The National Academies of Sciences (2010)“ tvrdi kako mnoge mjere ne prate promjene u društvu, te da se zbog toga utvrđeni broj siromašnih ne može s velikim postotkom promatrati kao točan. Smatraju kako je globalizacija jedna od ključnih dimenzija koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom mjerenja. Također, potrebno je razmotriti prihode koji su stvarno dostupni kućanstvima, a ne samo one koje steknu zaradom. Ovdje mogu spadati vrijednosti nenovčanih naknada poput bonova za hranu, javnog stanovanja i slično. Također, od prihoda treba oduzeti dio koji se ne može koristiti poput poreza zdravstvenih troškova i drugo.

Jedna od novijih mjera koja uključuje različite promjene tijekom vremena je globalni indeks višedimenzionalnog siromaštva kojeg su razvili Sabina Alkire i James Foster za više od sto zemalja u razvoju. Ova mjera dopunjuje tradicionalne mjere siromaštva jer se oslanja na nedostatke u zdravstvu, obrazovanju i životnom standardu s kojima se ljudi svakodnevno suočavaju. U pravilu mjeri se jednom godišnje i pokriva preko 77% populacije. Prema njihovim istraživanjima ovo je do sada najopsežnija slika najsiromašnijih ljudi na svijetu. Obuhvaća tri dimenzije i deset indikatora a to su: zdravlje (prehrana i smrtnost djece), obrazovanje (godine školovanja, pohađanje škole), životni standard (gorivo za kuhanje, sanitarni uvjet, pitka voda, struja, imovina i stanovanje). Ako je osoba uskraćena za najmanje jednu trećinu indikatora smatra se siromašnom. Koristi se za praćenje kroz vrijeme, a može se koristiti i za mjerenje prema različitim zemljopisnim područjima, etničkoj pripadnosti i sličnim skupinama. Navedeni indeks kao polazište uzima najveće izazove s kojima se svaka osoba susreće svakodnevno i koriste ga za mjerenje monetarnog siromaštva. Ovakav način mjerenja potvrdilo je mnogo organizacija i institucija uključujući i Svjetsku banku. Relativno je nova mjera, ali sve je prihvaćenija u svijetu. Globalni višedimenzionalni indeks siromaštva daje konkretne brojke siromašnih na određenom području prema navedenim indikatorima. Ovaj se indeks unapređuje kroz godine od svog postojanja. Prati svjetska zbivanja i dopunjava se kako bi rezultati bili još bolji. Krajnji cilj ovog indeksa je dati što točnije podatke, kako bi se smanjilo siromaštvo s vremenom što je i cilj Ujedinjenih Naroda o održivom razvoju (Agenda 2030).

3.4. Dodatna mjera siromaštva

Sjedinjene Američke Države veliki niz godina koriste službenu mjeru siromaštva koju je utvrdio američki ured zadužen za mjerenje siromaštva. Ona se sastoji od niza pragova za obitelji ispod kojih se smatra da su siromašne. Prag se utvrđuje temeljem veličine obitelji i minimalnog dohotka bez kojeg se ne mogu zadovoljiti primarne potrebe. Međutim, ova mjera uzima u obzir vrlo uske podatke, stoga se ured odlučio za dodatnu mjeru siromaštva koja će prikazivati točnije i detaljnije podatke. Dodatnom mjerom želi se dobiti poboljšanu statističku sliku siromaštva. Ova mjera uzima u obzir novčani prihod pojedinaca uključujući bonove za hranu ili različite dodatne subvencije koje obitelji u tom trenutku dobivaju oduzimajući od tog iznosa troškove poreza. Također, prilagođeni su za različite troškove života unutar granica Sjedinjenih Država. U odnosu na osnovnu mjeru promatra dob pojedinaca, opterećenost kreditima, državne naknade, uvjete stanovanja. Dodatna mjera prikazuje mnogo specifičniju situaciju.

Tablica 2. Obilježja službene i dodatne mjere siromaštva u SAD-u

Službena mjera siromaštva	Dodatna mjera siromaštva
Uključuje obitelj na istoj adresi.	Uključuje sve povezane osobe koje žive na istoj adresi, te situacije poput izvanbračne zajednice i njihove rodbine koje utječu na samog pojedinca.
Razmatra novčani prihod prije oporezivanja.	Razmatra novčani prihod uvećan za bonove, subvencije i slične dodatke, ali umanjen za poreze, medicinske troškove i sl.
Mjera utvrđuje prag siromaštva temeljem veličine i dobi obitelji.	Mjera utvrđuje prag siromaštva temeljem veličine obitelji, opterećenosti kreditima ili hipotekom, te ovisno o troškovima stambenog ili zemljopisnog područja.

Izvor: izrada autorice na temelju podataka iz Social Security, Office of Retirement and Disability and Policy, dostupno na: <https://www.ssa.gov/policy/docs/ssb/v75n3/v75n3p55.html>, (pristupljeno: 21.04.2021.)

4. EVOLUCIJA SVJETSKOG SIROMAŠTVA OD 1800. GODINE DO DANAS

Siromaštvo je oduvijek zastupljeno u društvu, ponekad više, ponekad manje. Ovisno o događajima koji pogađaju svijet siromaštvo varira. U nastavku ovoga rada objašnjeno je kretanje siromaštva i životni standard ljudi tijekom industrijskih revolucija, financijskih kriza, ratova i drugih događaja od 1800. godine do danas.

4.1. Kretanje siromaštva tijekom prve industrijske revolucije

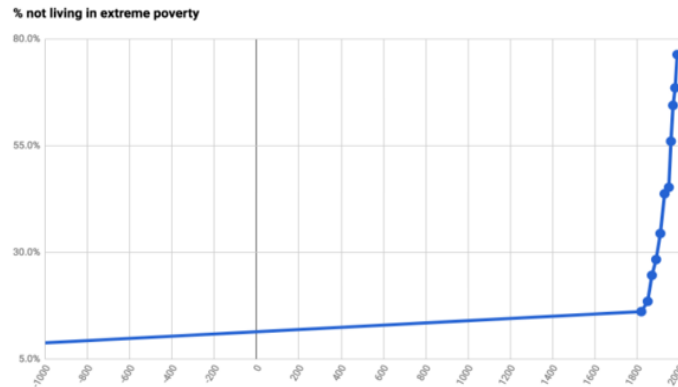
Prva industrijska revolucija nastupila je početkom 1800. godine i obilježila je cijeli svijet. Započela je u Velikoj Britaniji, a ubrzo se proširila na druge zemlje. Izum parnog stroja doveo je do velike prekretnice u društvu. Najviše je utjecala na Sjedinjene Američke Države i Europu. Tijekom prve industrijske revolucije otkriven je parni stroj, cement, poboljšala se poljoprivreda zbog otkrića sijačica, cestovni promet je unaprijeđen zbog izgradnje mostova i željeznica, novi strojevi doveli su do proizvodnje papira i stakla, proizvodnja tekstila dosegla je nagli rast zahvaljujući tekstilnim strojevima. Prije industrijske revolucije ništa od navedenog nije postojalo i život je bio mnogo teži. Ljudi su se većinom bavili poljoprivredom jer proizvodnja nije bila zastupljena u velikom obliku. Putovanja su bila vrlo teška jer promet nije bio razvijen, a i namirnice je bilo teško nabavljati, stoga su se ljudi morali pouzdati u svoju zajednicu što se tiče prehrane i ostalih sredstava. Neimaština je bila mnogo zastupljenija. Siromaštvo je bio veliki problem prije revolucije jer su mnogi poljoprivredni poslovi bili samo na nekoliko mjeseci i nije bilo mnogo industrija kako bi se ljudi zaposlili. Ljudi koji su živjeli u velikim gradovima imali su nešto bolje mogućnosti zbog luka i brodova koji su služili za prijevoz namirnica, za razliku od onih na selu. Prilikom otkrića parnog stroja počela se razvijati industrijalizacija u velikim gradovima. To je dovelo do još dodatnih otkrića koji su navedeni u gornjem dijelu. Tražilo se veliku količinu radne snage za rad u tvornicama. Dolazi do velikih migracija iz sela u grad. Većinom su se selili muškarci jer su radili po cijele dane, a žene su ostajale raditi na polju i brinuti se o djeci. Broj zaposlenih je naglo počeo rasti. Ljudi su bili sretniji jer imaju neku dodatnu vrstu zarade. Gradske žene su se također zapošljavale, a u nekim slučajevima iz sela su se cijele obitelji preselile u grad kako bi oba supružnika radila. Nabavljanje namirnica bilo je mnogo jednostavnije zbog unapređenja prometa. Također, uspostaviti kontakt s nekim izvan grada ili države bilo je lakše pomoću pisma jer se je promet brže odvijao nego inače u

prošlosti. Poljoprivreda je doživjela veliki rast zahvaljujući sijačicama i plugu. Počelo se razvijati rudarstvo ugljena koje je dodatno unaprijedilo zemlje. Industrijska revolucija po prvi puta od daleke prošlosti dovela je do boljeg životnog standarda za većinu stanovništva. Imali su na raspolaganju veći izbor hrane, odjeće i zaposlenja. Ovo je prvo razdoblje u povijesti koje je dovelo do povećanja dohotka po stanovniku. Prije industrijske revolucije većina ljudi smatrala se kronično siromašnima. Sasvim je bilo normalno jesti jednom na dan vrlo male količine, dok je industrijalizacija pružila zaposlenje i lakše nabavljanje namirnica, čime se je broj ekstremno siromašnih smanjio. Mnogi su imali ono što su kod kuće proizveli ili zamijenili sa susjedom koji je uzgajao neke druge namirnice, a nakon industrijske revolucije došlo je do više prilika. Životni standard mnogih najprije se počeo uzdizati u Velikoj Britaniji jer je tamo započela industrija. Nakon nekog vremena parni stroj i proizvodnja tekstila proširila se u kontinentalnu Europu i Sjedinjene države. Britanija je izvozila svoja proizvedena dobra najviše u Belgiju i Francusku. Industrijska revolucija u kontinentalnoj Europi sve se više razvijala. Prve zemlje koje su započele su Belgija i Francuska zbog engleskog izvoza. Belgija je započela s rudarskom industrijom, nakon čega su uslijedile brojne tvornice željeza, tkanine, vune stakla i oružja. Francuska i Njemačka također su krenule otvarati svoje prve tvornice. Švedska je tijekom 1810. godine unaprijedila svoju poljoprivredu strojevima, nakon čega su uslijedile industrije rudarstva i tekstila. Ubrzo se industrijalizacija proširila do Japana koji je započeo s izgradnjom željeznica i cesta. Otvorio se novi obrazovni sustav suvremene znanosti iz matematike i stranih jezika. Sjedinjene Američke Države uvode izgradnju cesta, željeznica i tvornica te unapređuju svoju poljoprivredu. Izgradili su najveću tvornicu pamuka u ono vrijeme. Ljudi su unosili raznovrsniju prehranu u organizam što je dovelo do kvalitetnijeg života, čime se počelo zdravstvo poboljšavati, bez obzira na teške uvjete radnika. Do prve industrijske revolucije prosječni životni vijek bio je 38 godina, međutim za koju godinu počeo se je povećavati. Jedna od negativnosti je što su radnici imali vrlo loše uvjete u tvornicama. Radili su preko dvanaest sati za vrlo nisku nadnicu. Na početku revolucije nisu postojali zakoni o zaštiti radnika. Plaće su bile vrlo niske za takav rad. Žene su bile diskriminirane jer su zarađivale manje od muškaraca za isti posao. Djeca su radila u velikom broju jer su mali i stanu u bilo koji prostor. U ono doba obrazovanje nije bilo obvezno, stoga je obitelj djecu slala u industriju kako bi imali dodatnu zaradu. Radnici nisu imali ni jedan dan u tjednu slobodan. Brojni poslovi bili su rizični za život ljudi, ali nitko nije mario za to. Poslovođe su željele da rad bude obavljen pod bilo kojim

uvjetima, dok se radnici nisu bunili jer imaju nešto zarade. Bez obzira na loše uvjete nikad nije bilo toliko velikih prilika za ljude. Ako promatramo današnje vrijeme ti uvjeti poslovanja su doista loši, ali u ono vrijeme i naprema onome što su imali prije industrije životni standard se poboljšao i pruženo im je mnogo novih prilika.

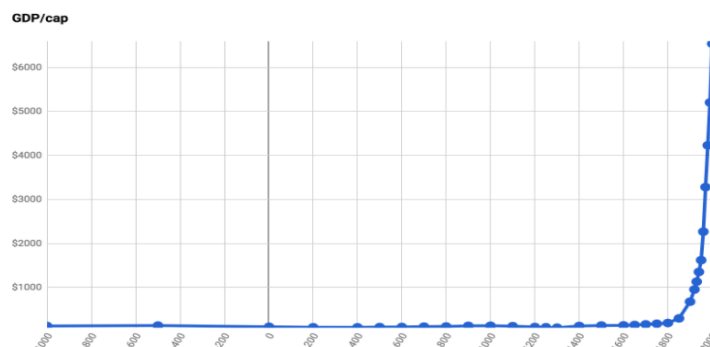
Grafikon 3. Prikaz izlaska iz siromaštva tijekom prve industrijske revolucije

Izvor: Luke Muehlhauser, How big a deal was the Industrial Revolution, dostupno na: <https://lukemuehlhauser.com/industrial-revolution/> (pristupljeno: 24.03.2021.)

Na grafikonu je prikazan postotak ljudi koji više ne živi u ekstremnom siromaštvu, dakle ispod 1,90 dolara dnevno. Može se zaključiti kako je prva industrijska revolucija dala priliku ljudima za bolji životni standard i lagodniji život. Smatra se kako je prije prve industrijske revolucije preko 80% svjetske populacije živjelo u ekstremnom siromaštvu jer nisu imali toliko velike mogućnosti. Nikad prije u povijesti ljudi nisu u tolikom postotku izašli iz krajnjeg siromaštva.

Grafikon 4. Prikaz bruto domaćeg proizvoda po stanovniku

Izvor: Luke Muehlhauser, How big a deal was the Industrial Revolution, dostupno na: <https://lukemuehlhauser.com/industrial-revolution/> (posjećeno 24.03.2021.)

Ista situacija dogodila se i s BDP-om kroz godine. Svjetski BDP po stanovniku od antičkih vremena do 1800. godine iznosio je oko 90 do 200 američkih dolara, a za vrijeme industrijske revolucije samo je uzastopno rastao. Industrijska revolucija dovela je do novijih tvornica zbog čega je BDP imao uzastopni rast više nego ikad u povijesti zbog čega su ljudi imali veće prilike i to je dovelo do smanjenja ekstremno siromašnih na globalnoj razini.

Zaključno, industrijska revolucija pružila je mnogo novih proizvoda i lakši život u poljoprivrednoj djelatnosti, te zaposlenje koje nije bilo u skladu s normalnim humanim standardima jer su brojni radnici radili poslove koji su rizični za život, općenito radno vrijeme je bilo veoma dugo, žene su bile diskriminirane i zastupljen je dječji rad u velikoj mjeri. Naravno, bilo je i iznimki jer postoje ljudi koji su služili bogatima u luksuznim kućama i radili poslove izvan opasnosti. Međutim, prije revolucije nije bilo velikih mogućnosti zaposlenja i stjecanja dohotka. Dolazi do smanjenja ekstremnog siromaštva i na neki način do povećanja životnog standarda, ali siromaštvo je i dalje u vrlo velikoj mjeri zastupljeno. Radnička klasa imala je svoje zastupnike, a to su bili Karl Marx i Friedrich Engels koji su se zalagali za veće nadnice i ravnopravnije društvo bez nejednakosti. Marx je jedan od najutjecajnijih ekonomista u ono vrijeme koji se bavio proučavanjem koncentracije bogatstva i životnim standardom ljudi. Zahvaljujući njemu uspelo se postići neke dogovore, ali to je gotovo ništa koliko su njihova djela bila utjecajna kroz povijest što se tiče siromaštva i nejednakosti. Tako je 1819. godine donesen zakon kojim se ograničava rad djece na najviše dvanaest sati dnevno. Također, 1833. godine djeci mlađoj od devet godina zabranjen je rad u industriji, a onima koji su u dobi od deset do trinaest godina ograničava se rad na 48 sati tjedno. Pojavio se pojam *marksizma* koji je označavao društvenu jednakost i pravdu. Tijekom 1840. godine mnogo se pričalo o društvenoj stratifikaciji i buržoaziji kojoj je bitna samo zarada, a radnike se iskorištava. Marx je svojim utjecajem poticao stanovništvo neka se izbore za bolji životni standard, a i on je to činio za njih. Ipak, rezultati su bili spori ali uz konstantna zalaganja postigli su se neki dogovori.

Kronična glad i pothranjenost bili su normalni prije revolucije, a s njezinim dolaskom pridonijela je smanjenju istog. Države doživljavaju ekonomski rast i razvoj što je pozitivno jednim dijelom utjecalo na stanovništvo. Ekstremno siromaštvo se smanjilo, ali općenito gledano i dalje postoji veliki problem s siromaštvom na globalnoj razini.

4.2. Siromaštvo u vrijeme Američkog građanskog rata i financijske krize

Prva rafinerija nafte obilježila je 1856. godinu. Od tada nafta je zauzela prvo mjesto za izvor pogonske energije. To je dovelo do većeg zaposlenja i novijih otkrića. Nedugo nakon toga uslijedio je Američki građanski rat 1861. godine čiji je povod bila rasprava treba li se nastaviti s ropstvom crnaca. Afroamerikanci bili su diskriminirana skupina i služili su za obavljanje poljoprivrednih poslova. Od 4,4 milijuna Afroamerikanaca u SAD-u prije rata gotovo četiri milijuna ljudi smatralo se robovima. Gotovo za sve Afroamerikance koji su u ono vrijeme bili na tom području postojala je šansa od 89% da služe kao robovi. Vlasnici poljoprivrednih zemljišta u južnim državama ovisili su o ropском radu kako bi udovoljili potražnji brojnih industrija koje su se vrlo brzo razvijale. U građanskom ratu dogodilo se mnogo sukoba koji su doprinijeli ka nešto većem siromaštvu jer se uništio brojnu imovinu i pojedina proizvodnja je stala. Vlasnici nisu mogli sami održati ogromne poljoprivredne plantaže što je dovelo do smanjenja zarade. Nakon završetka rata robovi su dobili pravo pred zakonom i mogućnost glasovanja. Krajem 1865. godine završilo je ropstvo. Međutim, još je bilo ropstva, ali ne u tolikoj mjeri. I dalje su vladali loši odnosi između bijele i crne rase, ali više nije bilo nehumanih uvjeta za Afroamerikance. U zemlji se povećalo siromaštvo jer su svi ti robovi tražili posao, a brojni ga nisu nalazili i vrlo su teško preživljavali. Međutim, većina je pronašla bilo kakvu vrstu posla i nije došlo do siromaštva koje je bilo zastupljeno prije revolucije. Američki građanski rat doveo je do boljitka za crnu rasu.

Zbog nezaposlenosti i stagniranja industrije dolazi do financijske krize početkom 1873. godine u Americi. Međutim, do toga dolazi i zbog niz drugih uzroka koji su se događali u svijetu. Željeznice su nakon poljoprivrede bile najveći poslodavci u ono doba. Mnoge institucije uključujući banke ulagale su konstantno u njih. Jedna od najutjecajnijih banki onog doba je *Jay Cooke & Company* koja je također mnoga sredstva odlučila uložiti u željeznice kako bi se njezino poslovanje dodatno proširilo. Nije mogla prodati dovoljno obveznica što je dovelo do nepodmirenja troškova, nakon čega se morala zatvoriti. To je dovelo do velike panike u to vrijeme jer je oslabila cijelu ekonomiju zemlje kroz željeznice i povezala je ostale banke. Došlo je do inflacije koja se ubrzo proširila u Veliku Britaniju i ostale zemlje Europe. Njemačka je odlučila kako će prestati kovati srebrne novce što je uzrokovalo pad potražnje i vrijednosti srebra. Mnogi su se rudnici zatvorili ili su otpuštali radnike u Americi jer je upravo tamo iskopan veći dio srebra. Većina država odlučila je prijeći na zlatni standard. Zemlje su ulazile u depresiju jer je

sustav plaćanja promijenjen i trebalo je vremena da se prilagode, željeznice su sporije napredovale s izgradnjom jer nije bilo dovoljno ulaganja čime su smanjili broj radnika, a i broj rudara srebra drastično se smanjio. Ubrzo je propala Bečka burza, a financijska kriza proširila se na gotovo sve zemlje svijeta. Počele su se izdavati novčanice zbog nedostatka zlata što je bio dodatan razlog za nemir i neslaganja. Poslovna ulaganja sve su manje zastupljena i dolazilo je do sve veće nezaposlenosti. Industrija je i dalje uspijevala napredovati, ali mnogo manje nego prije, zbog toga povećalo se siromaštvo, ali ne značajno. Poljoprivredni proizvodi postali su skuplji, što je dovelo do gladi pojedinih građana. U Indiji su se naglo otkrile velike količine srebra, ali u odnosu na zlato vrijednost je pala, pa nisu imali velike koristi. Afrika je bila pogođena velikom trgovinskom krizom i nezaposlenošću. Svijet je pogođen nezaposlenošću, trgovinskim problemima, stagflacijom, ali nakon nekoliko godina zemlje su se počele oporavljati od financijske krize i brojni nisu dugo ostajali u siromaštvu. Bez obzira na sve, stanovništvo se kreće u pozitivnom smjeru što se siromaštva tiče.

4.3. Kretanje siromaštva tijekom druge industrijske revolucije

Pronalaženjem nafte u SAD-u započela je druga industrijska revolucija oko 1880. godine koja je ponovno obilježila svijet sa svojim otkrićima. Od tada nafta je postala najvažniji izvor za pogonsku energiju. Ubrzo nakon toga formirala se struja i prva električna žarulja. Promet se unaprijedio jer su na ceste krenuli prvi motocikli i automobili s benzinskim motorom. U New Yorku promet su poboljšali i prvi električni tramvaji. Krenulo je ponovno zaposlenje u naftnim i automobilskim industrijama. U Njemačkoj se pojavio prvi telefon i krenulo se u proizvodnju istih. Koristili su se za poslovne dogovore, ali nakon nekog vremena koriste ih i obični građani. Nedugo nakon toga 1884. godine počela se unapređivati i farmaceutska industrija. Do tada postojale su ljekarne, ali s ljekovitim biljkama i sličnim proizvodima. Međutim, otkrio se lijek za tuberkulozu i koleru što je mnogo smanjilo smrtnost u onom vremenu. Također, životni standard ljudi počeo se unapređivati, što je vodilo do smanjenja kroničnog siromaštva, ali i općenito siromaštva. Dešavao se vrlo veliki gospodarski rast u kratkom razdoblju, što je građanima odgovaralo. Životni standard ljudi najprije se počeo povećavati u industrijskim zemljama, a kasnije i u ostalim jer su zbog izvoza i uvoza umrežene. SAD, Velika Britanija, Njemačka, Francuska, Rusija, Italija i Japan prve su započele s industrijalizacijom. Međunarodna trgovina postala je još povezanija i razvijenija. Njemačka je mnogo uložila u istraživanja zbog čega je proizvela fotografski film i

poljoprivredne kemikalije. Cjepivo protiv bjesnoće otkrilo se 1885. godine čime se mnogo ljudi spasilo od smrti. Migracije su ponovno bile zastupljene jer su ljudi u gradu imali veće prilike za boljim životnim standardom. Radničke udruge i sindikati zalagali su se za prava više nego ikad prije. Stanovništvo je mnogo profitiralo od druge industrijske revolucije. Došlo je do brojnih otkrića koja su im olakšala život. Zaposlenje je naglo raslo čime se je životni standard naglo podignuo. Također, zbog novog otkrića lijekova smanjio se natalitet i životni vijek se povećao. Zaključno, industrijska revolucija dobro je doprinijela jer je došlo do ekonomskog rasta i razvoja, a građani su imali veće mogućnosti u odnosu na prošlost. Životni standard ljudi povećao se više nego tijekom prve industrijske revolucije jer su imali bolje i veće prilike. Kasnije nakon nekoliko godina ova se revolucija proširila na ostale dijelove svijeta i doprinijela novoj modernizaciji.

4.4. Utjecaj španjolske gripe i prvog svjetskog rata na globalno siromaštvo

Za vrijeme 1890. godine nastavila su se nova otkrića koja su unaprijedila farmaceutske industrije i medicinu diljem svijeta. Prvi aspirin smatra se jednim od najvećih doprinosa zdravstvu u tom vremenu. To je bio dodatni motiv farmaceutskih industrija da ulažu u istraživanje i razvoj kako bi doprinosili do još novih lijekova koji će stanovništvu biti od velike koristi. Ubrzo je započela španjolska gripa, čije se mjesto prvog oboljenja ne može potvrditi s velikom sigurnošću. Nedugo nakon cijeli svijet bio je izložen ovom golemom problemu. Privremeno su se zatvarale tvornice zbog prevelikog oboljenja radnika. Oko 500 milijuna ljudi bilo je zaraženo ovim virusom. Medicina još nije bila razvijena za otkrivanje lijekova koji bi u potpunosti zaštitili populaciju, stoga su pokušavali s alternativnim lijekovima. Trećina ukupne populacije bila je suočena s gripom. Sjedinjene Američke Države imale su preko 670 000 umrlih, Indija je izgubila preko 15 milijuna ljudi, gotovo 5% od ukupnog stanovništva, Finska oko 20 000 populacije, Švedska 34 000, Gana oko 100 000, a Rusija 450 000 ljudi. Sveukupno oko 50 milijuna ljudi na svijetu izgubilo je život zbog spomenute gripe. Svijet se u potpunosti izokrenuo. Nije bilo sigurno raditi i kretati se normalno. Došlo je do ekonomskog pada što je uvjetovalo većem siromaštvu i neimaštini.

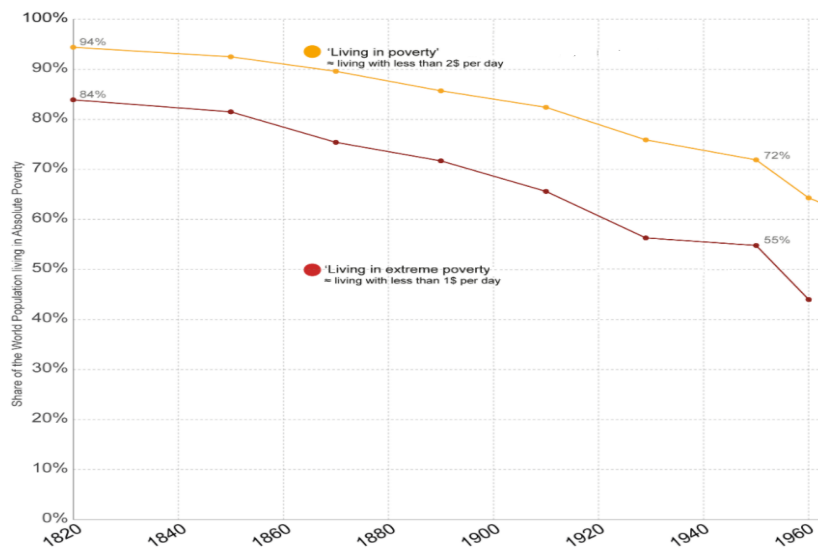
Sredinom 1914. godine zbog tehnoloških nesuglasica i brojnih drugih nepostignutih sporazuma započeo je jedan od najvećih ratova u povijesti, Prvi svjetski rat. Gotovo sve države svijeta sudjelovale su u ratu na neki način. Stanovništvo se nije stiglo ni oporaviti od španjolske gripe kada je uslijedio rat, koji je donosio sve veće negativne posljedice na cjelokupnu populaciju. Sve je započelo u Europi s Njemačkom i Austrougarskom, ali brzo se proširilo i na ostale kontinente. Svakakve razmirice događale su se između država, a rezultiralo je s preko 20 milijuna ranjenih i preko 15 milijuna umrlih ljudi. Nastala je neimaština među brojnom populacijom. Mnogim ljudima rat je ostavio psihičke i fizičke posljedice. Siromaštvo se s vremenom povećavalo jer je nezaposlenost rasla. Inflacija je zavládala svijetom i kronično siromaštvo još više uzdignula. Cijene roba samo su rasle zbog velikog nedostatka nabavljanja namirnica. Trgovački putevi u potpunosti su u cijelom svijetu bili narušeni. Njemačka i Francuska bile su najviše pogođene zemlje, stoga je u njima glad bila najzastupljenija. Čileanska međunarodna trgovina je propala što je dovelo do velikog gospodarskog pada, te se sve to na neki način odrazilo na stanovništvo. Rat je završio 1918. godine i velika šteta nanesena je trgovini, financijama i populaciji. Zemlje su mnogo svog teritorija morale obnavljati i bilo je potrebno jedno duže vremensko razdoblje da se međusobna trgovinska veza uspostavi kao što je prije bila zastupljena. Imigracija je ponovno bila značajna jer su ljudi tražili bolja mjesta. Naravno, za migraciju je potrebno imati određena sredstva jer je to bio vrlo zahtjevan proces u ono doba. Španjolska gripa i rat doveli su do velikih negativnih posljedica cjelokupnoj populaciji koja se ne mogu usporediti ni s jednim događajem iz prošlosti. Siromaštvo i glad bili su zastupljeni u svim dijelovima svijeta i za vrijeme trajanja navedenih događaja samo su se povećavali. Jedino tko je profitirao je zdravstvo i farmaceutske industrije jer su se mnoga sredstva ulagala kako bi došlo do novih otkrića. Tako je nakon 1918. godine nastao inzulin koji je mogao liječiti dijabetes, čime je doveo do velike prednosti jer je smrtnost bila manja. Siromaštvo i neimaština su se povećavali za vrijeme navedenih razdoblja u nekim državama više, a u nekim manje. Ovisno koliko je zemlja bila pogođena ratom, toliko je to utjecalo na život stanovništva. U pojedinim državama nije bilo značajnog rasta neimaštine zbog toga jer su zemlje uložile u oporavak i nisu bile drastično pogođene. Nakon završetka rata zemlje su težile prema oporavku i daljnjem rastu i razvoju što je stanovništvu nudilo novije prilike.

4.5. Godine oporavka i drugi svjetski rat

Poseban doprinos stanovništvu dala je farmaceutska industrija s novim otkrićem penicilina. Više nego ikad prije zdravstvo je napredovalo i stanovništvu je to mnogo značilo jer iako se broj ljudi za vrijeme španjolske gripe i rata smanjio, zdravstvo je omogućilo izlječenje od bolesti koje su prije bile smrtonosne i pružile su nešto veći životni vijek. Zemlje su težile oporavku i ponovnom gospodarskom rastu. Kako bi to ostvarile, većina se zaduživala. Nakon nekoliko godina došlo je do ekonomskog oporavka u kojeg je bilo uloženo mnogo sredstava i truda. Proizvodnja je ponovno stala na noge i stanovništvo se zapošljavalo. Stvoreni su brojni programi kako bi došlo do što boljeg svjetskog oporavka. Industrijske zemlje brže su se oporavljale od ostalih. Najsiromašnije zemlje i one koje su najviše stradale oporavljale su se najsporije i nisu imale velike mogućnosti zbog nedostatka sredstava. Krenula je slobodna trgovina koja je ponovno ujedinila svijet, ali i donijela nove razmirice. Zemlje se nisu stigle do kraja oporaviti, kada je 1939. godine nastupio drugi svjetski rat. Ponovno su bile uključene gotovo sve države svijeta. Za stanovništvo priča se krenula ponavljati. Proizvodnja i gospodarstvo su stali. Trgovački odnosi bili su neprijateljski nastrojeni. Ekonomski rast naglo je stao. Svjetski BDP kroz godine nastavio je sporo rasti. Pozitivne stvari koje su se dogodile utjecale su na njegov rast. U vrijeme rata i sličnih situacija počeo je padati, ali nije se nikad vratio na razinu prije industrijskih revolucija. Proizvodnja i trgovina funkcionirale su na najboljoj razini koja je u toj situaciji bila prikladna, zbog toga nije u potpunosti pao BDP, nego je samo stagnirao. Zemlje su nastavile s proizvodnjom i radom koliko je to bilo moguće u ono vrijeme, ali manje su izvozile svoje proizvode. Veliki broj smrtnih slučajeva nije prijavljen i zabilježen, pa točan broj umrlih nije evidentiran, ali smatra se kako je oko 60 milijuna ljudi i slična takva brojka je preminulog osoblja. Ratovi su jedan od najvećih uzroka siromaštva u tom vremenu. Međutim, nakon završetka rata zemlje su ponovno počele razmišljati kako se unaprijediti i doći do ekonomskog rasta i razvoja. Industrijske zemlje željele su pokrenuti svoje pogone i proširiti se, ali za sve to je falilo sredstava. Nema se dovoljno, zemlje su još ostale zadužene zbog rekonstrukcije demografije od prvog svjetskog rata. Također, kao i u prvom svjetskom ratu pojedine zemlje manje su pogođene ratom, stoga je i životni standard stanovništva ostao sličan kao i prije rata. U ostalim zemljama potrebno je dugoročno razdoblje za oporavak.

Grafikon 5. Broj siromašnih od 1820. do 1960. godine

Izvor: Our World in Data, Historical poverty around the world, dostupno na: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty>, (pristupljeno: 12.03.2021.)

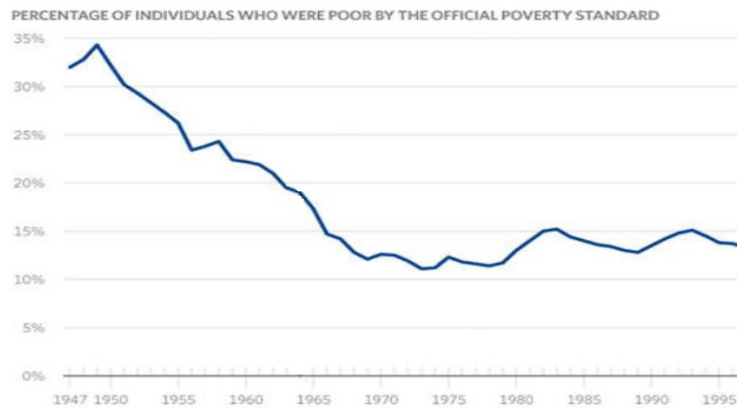
Na ovom grafikonu crvenom bojom prikazano je ekstremno siromašno stanovništvo, a žutom ono koje se klasificira kao siromašno. Od 1820. do 1960. obje krivulje opadaju, što znači da se siromaštvo kroz godine smanjivalo. Bez obzira na negativne događaje koji su uslijedili tijekom godina globalno siromaštvo je padalo. To je uzrok globalnog napretka kojeg su pružile industrijske revolucije i težnja prema daljnjoj modernizaciji i ekonomskom rastu. Za vrijeme rata nije došlo do povećanja globalnog siromaštva iz razloga jer nisu sve zemlje podjednako sudjelovale, stoga se to odrazilo i na poslovanje kao i narušavanje imovine. U zemljama koje su manje pogođene nije došlo do većeg ugrožavanja životnog standarda, dok u onim pogođenim je rat negativno utjecao na stanovništvo. Međutim, potrebno je uzeti u obzir kako je i rat sam po sebi doveo do nekih prednosti poput proizvodnje oružja i odjeće što je dovelo do manjeg povećavanja ekstremno siromašnih jer su postojale neke prilike za zapošljavanje. Na grafikonu je vidljiva stagnacija siromaštva za vrijeme drugog svjetskog rata jer je stanovništvo imalo manje prilika i snosili su posljedice koje je rat ostavio. Nakon 1950. godine zemlje su krenule sa svojim oporavkom, što je potaknulo pad siromaštva. Na početku prve industrijske revolucije stopa ekstremnog siromaštva bila je preko 80%, dok je 1960. godine iznosila polovinu manje oko 45%. Svjetsko siromaštvo se prepolovilo od 1800. do 1960. godine, a neki od razloga su ekonomski rast i razvoj koji su potaknuti većom zaposlenošću i BDP-om. Međutim, postoji problem s nejednakostima društva.

4.6. Siromaštvo za vrijeme zlatnih godina, izgubljene dekade i velike iluzije

Za vrijeme rata vrijednost svjetske trgovine pala je za gotovo 60% u odnosu na prije. U zemljama su vladale inflacija i nezaposlenost. Nakon rata zemlje su težile oporavku. Industrijski jake zemlje i one manje pogođene ratom oporavile su se brže od ostalih. Tako su se i prilike stanovništva kretale. Jedna od najvažnijih konferencija je ona u *Bretton Woodsu* jer se odlučilo organizirati ITO (Međunarodnu organizaciju za trgovinu). Njezina je zadaća stabilizacija cijena i daljnje unapređenje trgovine. Značajnu ulogu u oporavku imao je i Marshallov plan. On se bazirao na onim zemljama koje su bile članice OECD-a, a plan je od strane Sjedinjenih Američkih Država. Velika Britanija i Njemačka dobile su najviše sredstava za oporavak. Zemlje su krenule sa socijalnim pomoćima, što je dodatno smanjilo ekstremno siromaštvo. Amartya Sen u knjizi „Siromaštvo i glad“ potvrdio je kako socijalne olakšice pozitivno djeluju na siromašne. Ovi planovi i ostali od strane država i drugih organizacija djelovali su dobro na oporavak pojedinih zemalja. Razdoblje od 1950. do 1969. godine Saumitra Sharma u svojoj knjizi „Economics does matter (2012)“ naziva zlatnim godinama jer su brojne industrijske zemlje imale stopu rasta od 5% i više, inflacija je bila vrlo mala i zaposlenost sve veća. Vanjska trgovina se krenula oporavljati, stoga su izvoz i uvoz ponovno imali značajnu ulogu u bilanci zemlje. Infrastruktura koja je uništena ratovanjem obnavljala se u većini zemalja. Svjetska trgovina rasla je vrlo velikom brzinom što je i rezultat liberalizacije trgovine među europskim zemljama. Iako se *Bretton Woods* nije ostvario zemlje su se krenule oporavljati dobrim tempom i organizirane su druge organizacije i sporazumi poput „Općeg sporazuma o trgovini i tarifama“ (GATT) kojima se je željelo postići ekonomski rast i zajedništvo među državama. Svaki kontinent težio je boljitku i uzdizanju svoje zemlje. Veliki dio populacije izašao je iz ekstremnog siromaštva jer je mogućnost zapošljavanja bila velika i mnoge namirnice bile su dostupne po pristupačnim cijenama. Naravno, siromaštvo je uvijek postojalo, ali je populacija imala mnogo veće prilike u ovom razdoblju i migracije su iznova krenule. Modernizacija, proizvodnja, zapošljavanje i dobra ekonomska politika s odgovarajućim resursima vodili su prema daljnjem napretku. Simon Kuznets (1955) dao je veliki doprinos ekonomiji u tom vremenu. Smatrao je kako svako gospodarstvo ima uspone i padove. Tvrdio je kako će nejednakost rasti do jedne točke maksimuma nakon čega slijedi nagli pad (Kuznetsova krivulja). Zbog toga se ovo razdoblje naziva zlatnim godinama jer je globalno započeo

ekonomski rast i razvoj u većini zemalja što je stanovništvu dalo priliku da se izbavi iz ekstremnog siromaštva. Rostow je 1960. godine naveo faze gospodarskog rasta koje po njemu objašnjavaju zlatne godine. Smatra kako je za svaki gospodarski rast potrebno proći kroz tradicionalno društvo, preduvjete za uzlijetanje, polijetanje, vožnja do zrelosti i na kraju dolazi do masovne potrošnje. Razdoblje sedamdesetih smatra se velikom iluzijom. Sve je započelo kada je suspendirana konvertibilnost američkog dolara u zlato jer devizni tečaj više nije bio fiksni. Došlo je do neravnoteže financijske ekonomije, što je poremetilo putanju međunarodnog rasta, stoga su zemlje smanjile investicije. Afrika u ono doba ima oko 50% inozemnih tvrtki, dakle ukoliko nešto utječe na zemlju koja tamo ima pogon utjecat će i na Afriku. Odnosi su vrlo povezani i lako djeluju jedan na drugi. Ove godine se nazivaju iluzijom jer se globalno očekivalo da će se nastaviti uzastopan rast, ali devizni tečaj i konferencija iz *Bretton Woods*a koja se nije realizirala poremetile su rast. U osamdesetim godinama svijet se poprilično drugačije razvijao, a tako i siromaštvo. Za Latinsku Ameriku i Afriku ovo su izgubljene godine jer su bile usmjerene na vraćanje dugova zbog kojih su se zadužili kako bi riješili posljedice koje je rat ostavio. Brojne druge zemlje također su se zadužile, ali nisu u tolikoj mjeri. Azija je izvozila mnogo proizvoda što je jačalo njezinu mogućnost podmirivanja kredita. Zemlje poput Kine i Japana sve su se više razvijale. U Latinskoj Americi i Africi izvoz je puno slabiji od uvoza, stoga su prihodi manji. Afrika je imala zastupljenu deindustrijalizaciju što narušava njezino gospodarstvo i smanjuje prilike za zaposlenje radnika. Investicije su se smanjile za 31% zbog zaduženosti zemalja. Neke zemlje su ušle u recesiju zbog nemogućnosti oporavka od zaduživanja. Može se reći kako u cijelom svijetu u razdoblju od 1980. do 1989. godine nije bilo značajne globalne klime za razvoj koji bi obilježio povijest tih godina, stoga se ovo razdoblje naziva izgubljenom dekadom jer su zemlje mnogo željele postići, ali nije bilo dovoljno sredstava za potaknuti modernizaciju i ekonomski rast. Također, sve se to odražavalo na stanovništvo, u brojnim zemljama nije došlo do značajne promjene broja siromašnih. Kako su završavale osamdesete godine bez značajnih investicija sve se više dolazilo do zaključka da zemlje nisu bile dovoljno orijentirane na rast. Zemlje su se vrlo teško nosile s dugovima i nisu uračunale ostale učinke u koje će morati ulagati tokom godina jer se svijet modernizira i nosi ostale aktivnosti koje pogađaju zemlje, a one su nepredvidive, stoga su ostale na nepomičnom mjestu bez daljnjeg ekonomskog rasta i razvoja.

Grafikon 6. Siromaštvo Amerike u tri vremenska razdoblja

Izvor: The Heritage Fundation, Poverty and Inequality, dostupno na: <https://www.heritage.org/poverty-and-inequality/report/the-war-poverty-after-50-years> (pristupljeno: 24.03.2021.)

Na grafikonu je prikazan postotak siromašnih, ali uključena je i samodostatnost⁸ sa životom u tri vremenska razdoblja (zlatne godine, velika iluzija i izgubljena dekada). Vidljivo je kako je do zlatnih godina siromaštvo raslo. Nakon procvata 1950. godine počelo se smanjivati, čime je zadovoljstvo života postajalo bolje i veće. Tijekom 1964. godine Amerika je krenula s ulaganjem u poboljšanje statusa siromašnih. Također, jedan udio samog smanjenja imaju i pomoći koje su se nudile u to doba poput povećavanja plaće i socijalnih davanja. Tijekom 1970. godine u doba velike iluzije samodostatnost i siromaštvo se pogoršalo, ali ubrzo i zaustavilo. Zemlje su ušle u doba stagnacije čime nisu mogle održavati daljnji napredak, što se je i odrazilo na Američko stanovništvo. Nakon 1980. godine uslijedilo je doba izgubljene dekade jer su zemlje željele ekonomski rast i razvoj, ali ga nisu uspjele pokrenuti zbog nepodmirenih dugova. Da je Amerika ulagala više socijalnih pomoći kao što je za vrijeme zlatnih godina siromaštvo bi bilo nešto manje. Sve tri dekade imaju različite ishode i sve se to odražava na kućanstva, pogotovo na siromašne koji to uviđaju kroz svoje načine života tijekom sva tri navedena razdoblja. Međutim, temeljem grafikona može se zaključiti kako je u Americi siromaštvo značajno palo od 1947. do 1995. godine, ali postoji problem s životnim standardom i nejednakosti.

⁸ Samodostatnost – u ovom slučaju označava populaciju koja je sve manje ovisila o socijalnim pomoćima i koja se je mogla održati iznad linije siromaštva zbog obiteljskog rada i vlastitog ulaganja u svoju imovinu.

5. EVOLUCIJSKI RAZVOJ SIROMAŠTVA U KINI

U nastavku prikazano je siromaštvo Kine od povijesti do danas. Upravo je to zemlja koja je postigla enormni ekonomski rast i razvoj u četrdeset godina, dok su ga ostale zemlje gradile stoljećima. Kina je drastično smanjila siromaštvo i primjer je ostalim zemljama. Od siromašne zaostale zemlje, u nekoliko desetljeća postala je jedno od najvećih svjetskih gospodarstva današnjice.

5.1. Povijesni razvoj siromaštva u Kini

Tijekom osamdesetih godina Kina je bila vrlo siromašna, kao i većina ostalih zemalja. BDP po stanovniku iznosio je 193\$ što je vrlo nisko. Zbog prevelikog broja stanovništva većina nije imala posao, stoga su bili nezaposleni bez fiksnih prihoda. S razvojem industrijalizacije situacija se popravila jer su se stvorile nove prilike za stanovnike, ali i dalje Kina je imala vrlo malo radnih mjesta, a previše stanovništva. Ova zemlja imala je pozitivne i negativne događaje koji su na nju utjecali, ali velika stopa siromaštva i dalje je bila prisutna kroz godine bez obzira je li zemlja sudjelovala u ratu, ili industrijskom otkriću. Kao što je u prijašnjem tekstu navedeno razdoblje do devedesetih godina nije stvaralo nikakve značajne promjene u Kini. Zemlja koju danas poznajemo s razvojem je započela 1978. godine. Na kongresu komunističke partije odlučeno je kako će se zemlja otvoriti prema svijetu i započeti reforme koje će je modernizirati jer se uviđa veliko zaostajanje i siromaštvo. Za Kinu je ovo otvaranje prava revolucija jer sve što danas imaju krenulo je od tog dana. Odlučili su kako je njihovoj zemlji potrebna modernizacija i nova ekonomija. Prema *Harrod-Domarovom modelu* do ekonomskog rasta i razvoja doći će samo ukoliko zemlja ima kapitalna ulaganja. Kina je primijenila ovaj sustav tako što su drugim zemljama nudili izrazito jeftiniju radnu snagu od ostalih kako bi imali strana inozemna ulaganja, što bi utjecalo na zapošljavanje, povećanje BDP-a i druge komponente koje su bitne za rast i razvoj. Ubrzo je krenulo spomenuto masovno ulaganje u greenfield⁹ i brownfield investicije¹⁰ koje su dovele do masovnog zapošljavanja. Iz godine u godinu inozemnim državama bilo je isplativije poslovati u Kini koja je imala jeftinu radnu snagu jer su ostvarivali veću dobit, dok s druge strane Kina je pružala svojim stanovnicima mogućnost zarade

---

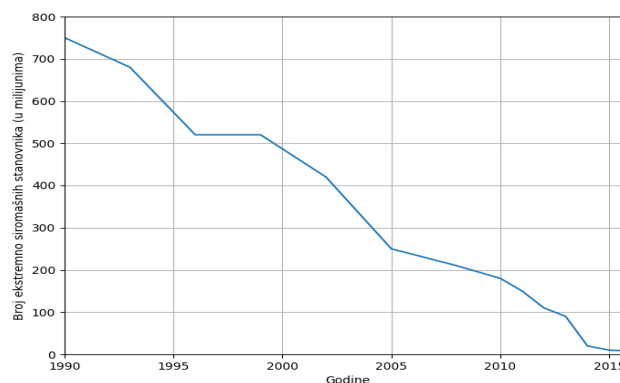
⁹ Pojam koji označava ulaganje na nepostojeću gradnju, dakle na zemljištu koje nije prije bilo korišteno nego strani investitor kreće on nule. Cijeli zamišljeni projekt gradi se iz samog temelja.

¹⁰ Ulaganje u već postojeću imovinu bila ona zapuštena ili neiskorištena. Ovdje spada i poslovanje u iznajmljenim prostorima.

dohotka kojeg do sada nisu imali prilike zarađivati. Mnogo ljudi migriralo je iz sela u grad jer je stanovništvo u tom području imalo mnogo veće prilike. Kineski BDP počeo se povećavati stoga su ulagali u infrastrukturu zemlje. Gradile su se zgrade, ceste, mostovi i javne službe. Kao drugi razlog naglog rasta i razvoja je njihova politička stabilnost. Tijekom svih godina vrlo su pozitivno politički nastrojeni. U zemlji kroz godine do danas vlada kapitalističko socijalistička politika. Kina ne ulazi u sustav demokracije i nacionalni izbori su zabranjeni. Stanovništvo poštuje i prihvaća takve politike. Sa sve većim poslovanjem željeli su izgraditi i unaprijediti pojedine komponente u zemlji, međutim zbog nedostatka znanja i iskustva, nisu imali te mogućnosti. Zbog toga vlada je slala veliki broj studenata na obrazovanje izvan zemlje. Poticala ih je pomoću novčanih sredstava s uvjetom da se vrate u svoju rodnu zemlju. Tako su mladi stečeno znanje primjenjivali u Kini od građevinarstva, medicine, ekonomije i brojnih drugih. S godinama sve je više bilo takve mlade populacije koja je mnogo doprinosila svojoj zemlji. S vremenom sve se više privatnih tvrtki otvaralo koje su poslovale vrlo uspješno. BDP je iz godinu u godinu primao putanju rasta koja je mnogo doprinosila zemlji jer su stope siromaštva padale i životni standard ljudi se povećavao. Prije svega životni vijek se povećao, zahvaljujući razvoju medicine i lakše dostupnosti zdravijih namirnica. Također, ljudi su radili u povoljnijim uvjetima. Kina se sve više unapređivala i mnogo je ulagala u svoju zemlju. Stalno se gradilo i unapređivalo okolinu. U 2001. godini Kina se pridružila „Svjetskoj trgovinskoj organizaciji“ (WTO) koja je dovela do niza dodatnih pogodnosti međunarodne trgovine između zemalja. Prije svega spuštene su trgovinske carine koje su za ovu zemlju predstavljale veliki problem. Kina je danas jedno od najvećih svjetskih gospodarstva. Gotovo sva dobra proizvode se u Kini. Ona je prva uspostavila 5G mrežu, vodi u obnovljivim izvorima energije, spustila je svoju sondu na tamni dio mjeseca i također, ima jednu od najjačih vojnih službi. Proizvodi najviše automobila, brodova, čelika, bakra, kompjutera, mobitela i brojnih drugih proizvoda. BDP po stanovniku iznosi oko 11 000\$ što je enormni rast u usporedbi sa samo nekoliko godina ranije. Također, provode mnoge projekte kako bi što više mladih pohađalo obrazovanje i bavilo se sportom. Smatraju kako će do 2030. godine oko 27% stanovništva zahvaljujući njihovim programima i projektima imati visoko sveučilišno obrazovanje. Zemlja je danas vrlo tehnološki moderno opremljena, a i infrastruktura u usporedbi s četrdeset godina ranije neprepoznatljiva. U 2019. godini stopa ekstremnog siromaštva iznosila je manje od 1%, što znači da je Kina u nekoliko desetljeća izvukla oko 850 milijuna

ljudi iz ekstremnog siromaštva. U 1978. godini na početku otvaranja oko 97% stanovništva spadalo je u siromaštvo. U državi nema prostora za sivu ekonomiju. Kao primjer 527 milijuna ljudi uopće ne nosi novčanik, nego sve plaća pomoću QR koda. Sve ide preko ovakvog sustava plaćanja – od običnih tržnica i sajмова do luksuznih trgovina. Stanovništvo se brzo priviklo na promjene i prihvatilo cjeloživotno učenje, pogotovo stariji. Država trenutno potiče ljude da otvaraju svoje firme i nudi im određena sredstva zbog kojih preuzima rizik jer ako propadnu ne vraćaju ih, ali ukoliko dobro posluju dio profita ide državi. Kina smatra kako je rast i razvoj povezan sa stopom siromaštva, ali i s nizom drugih činjenica koje utječu na situaciju u zemlji tijekom niza godina.

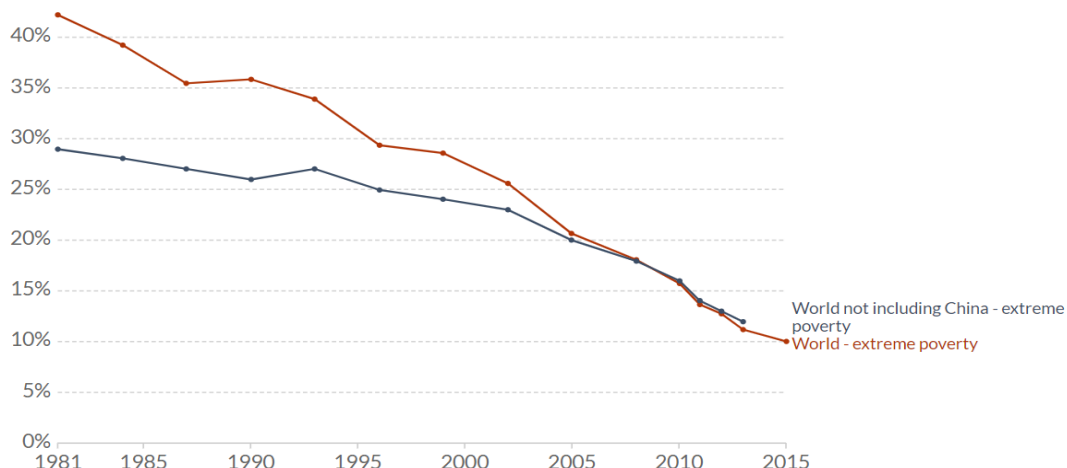
Grafikon 7. Broj ekstremno siromašnih u Kini od 1990. do 2016. godine

Izvor: Izrada autorice temeljem podataka Svjetske banke

Iz grafikona se može zaključiti kako je tijekom 1990. godine u Kini više od 750 milijuna stanovnika živjelo s manje od 1,90\$ dnevno čime spadaju u ekstremno siromaštvo. Iz godine u godinu situacija se poboljšava i broj ekstremno siromašnih opada. Nakon brojnih reformi koje su uspostavljene s ciljem otvaranja zemlje prema inozemstvu kako bi se modernizirala ova je zemlja to doista i uspjela što je prikazano na gornjem grafikonu. Iz godine u godinu gospodarski zemlja je konkurentnija i jače nastrojena što dovodi do boljeg životnog standarda za populaciju. Brojne ostale zemlje analiziraju i promatraju politiku Kine kako bi mogli primijeniti istu u svojoj zemlji kako bi potaknuli gospodarski rast. Kina u idućih desetak godina ima za cilj postići nultu stopu ekstremnog siromaštva. To će biti vrlo teško izvedivo s obzirom na to da je svijet zahvaćen epidemijom i sve su zemlje na neki način pogođene. Međutim, ukoliko Kina nastavi sa svojim politikama kao što ih je do sada provodila njezina budućnost siromaštva je svijetla.

Grafikon 8. Linija svjetskog ekstremnog siromaštva uključujući i isključujući Kinu

Izvor: Our World in Data, Global extreme poverty, dostupno na: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty>, (pristupljeno 18.04.2021.)

Na grafikonu crvena linija predstavlja svjetsko ekstremno siromaštvo u kojemu je uključena Kina, dok plava linija prikazuje svjetsko ekstremno siromaštvo bez Kine. Smanjenje svjetskog siromaštva se smanjuje i kad Kina nije uključena u statistiku. Međutim, svjetsko ekstremno siromaštvo je u razdoblju 1981. do 2003. godine mnogo više upravo zbog velikog broja siromašne Kineske populacije, dok sada Kina smanjuje ekstremni broj stanovnika koji žive u ekstremnom siromaštvu. Kina je ipak jednim dijelom oko 10% povećavala liniju ekstremnog siromaštva. To je značajno upravo zbog toga jer je Kineska populacija jedna od mnogoljudnijih na svijetu, stoga su zauzimali veliki udio u svjetskoj liniji. Sada su dvije navedene linije gotovo na istoj razini. Što znači da je Kina jednim dijelom utjecala na smanjenje svjetskog siromaštva. Zemlje koje imaju vrlo veliku populaciju mnogo više utječu na svjetsku liniju od onih manjih zemalja koje imaju vrlo malo stanovnika. Zaključno, Kineska populacija utjecala je na globalno ekstremno siromaštvo, te je sa svojim smanjenjem smanjila svjetski udio siromašnih, iako i bez Kine svjetsko siromaštvo se značajno smanjuje kroz godine. Međutim, mnogo ljudi nema dostojan životni standard i stvara se sve veća nejednakost što je veliki problem.

5.2. Politika za smanjenje siromaštva

Kina je kroz godine imala uzastopni rast stanovništva, što je povezano sa siromaštvom. Populacija je u povijesti bila vrlo brojna, a poslova nije bilo toliko. Iz godine u godinu broj poslova se povećavao jer se Kina modernizirala i mnogo je ulagala u ekonomski rast i razvoj, ali stanovništvo je i dalje raslo. Kineska vlada je smatrala kako se stanovništvo prebrzo povećava, te da će gustoća naseljenosti biti prevelika. Također, smatrali su kako će zbog velikog broja stanovnika koji se povećava i kroz godine ide u nedogled na neki način uvijek postojati određena razina siromašnih koja nije prihvatljiva. Upravo zbog toga Kina je uvela politiku jednog djeteta. Prema njihovim uputama svaka je obitelj mogla imati samo jedno dijete. Tako bi prema njihovoj politici u budućnosti bilo manje stanovnika što će državi olakšati. U Kini su gotovo sve obitelji, pogotovo one siromašnije imale mnogo djece što ih je činilo još siromašnijim jer nisu imali sredstava za pružiti blagostanje velikoj obitelji. Kada je država odlučila primijeniti politiku jednog djeteta vodila je računa i o siromaštvu jer ako obitelji imaju po jedno dijete siromaštvo će se smanjiti jer će mnogo bolje životne uvjete imati tročlana obitelj, nego šesteročlana ili još veća porodica. Međutim, nakon nekog vremena obitelji s jednim djetetom mogle su podnijeti zahtjev za drugo dijete ukoliko je prvo bila djevojčica ili ako ima neki rođeni poremećaj. Također, prednost su imali roditelji invalidi ili sa sličnim obilježjima jer su mogli zatražiti dozvolu za drugo dijete. Ovakva je politika započela 1979. godine i stanovništvo se strogo pridržavalo politike koju je država odlučila primijeniti. Nakon tog vremena natalitet se drastično smanjio i obitelji su manje. Njihov standard se jednim djelom i zbog ove politike povećao jer kao što je već izneseno one obitelji koje su namjeravale imati više djece, a imaju samo jedno njihov obiteljski životni standard je bolji u odnosu na planirani jer sve ulažu u jedno dijete. Kako se povećava obitelj, tako se i troškovi povećavaju. Početkom 2015. godine ukinuta je navedena politika i trenutno je dozvoljeno obiteljima da imaju dvoje djece. Razlozi zbog kojih je ova politika ukinuta su veliki broj starije populacije, a premalo mlade čime je mirovinski sustav vrlo opterećen. Drugi razlog je previše muške populacije u odnosu na žensku. Također, smatra se kako će u budućnosti nedostajati radne snage jer je Kina jedna od najvećih gospodarskih zemalja na svijetu kojoj je proizvodnja jedna od najjačih načina rasta, a za to im je potrebna vlastita radna snaga. Veličina stanovništva i ponuda poslova u zemlji ovisi o broju siromašnih. Kina danas provodi drugačije politike i metode za smanjenje siromaštva.

5.3. Utjecaj tehnološkog razvoja na siromaštvo Kine

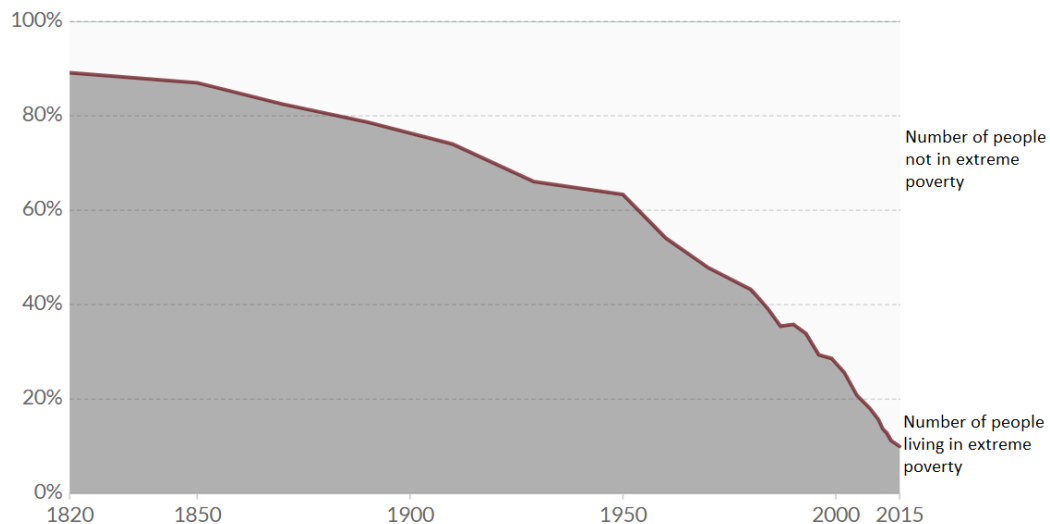
Nagla modernizacija i tehnološki razvoj jedan su od utjecaja smanjenja siromaštva u Kini. To je dovelo do zaposlenja i bolje infrastrukture grada što je povećalo životni standard građana. Što se tiče tehnologije Kina se promatra kao „zvijezda u usponu“ jer njezina inovativnost stalno raste. Posebno se ističe farmaceutska industrija jer u posljednje vrijeme ulažu mnogo sredstava u istraživanje i razvoj kako bi njihovi lijekovi bili što kvalitetniji. Ovo je jedna od vodećih zemalja po primjeni digitalizacije u medicini. U današnje doba globalizacije jedini put koji vodi do razvoja je uporaba što više digitalizacije u poslovanju. Kina ima sve veću proizvodnju lijekova, također, i prodaja se povećava iz godine u godinu. To znači da nude mnogo više lijekova svojem stanovništvu i izvoze na strana tržišta određene farmaceutske proizvode. Napredak farmaceutske industrije ima izraziti utjecaj na siromaštvo jer ono pruža građanima zdraviji život, a ujedno produljuje životni vijek u odnosu na povijest. Upravo je Kina prva zemlja koja uvodi 5G mrežu. Ovo je vrlo značajno jer oni nude jednu novu tehnologiju koja pruža dodatne prednosti u odnosu na prijašnje. Prije nekoliko desetljeća Kina je jedva uspostavila Internet, a sada je jedna od prvih zemalja koje nude najnoviju Internetsku tehnologiju. Ova zemlja prati trendove u svijetu i može se reći da upravo od nje dolaze brojne inovacije koje slijede druge zemlje. Četvrta industrijska revolucija bit će označena sa zastupljenosti robotizacije. Kina je već krenula s proizvodnjom „pametnih“ robota u poslovanju, ali mnogo sredstava ulažu u istraživanje i razvoj kako bi proizveli što bolje i inovativnije robote koji će ljudima donositi koristi. Ova je zemlja jedna od najjačih po pitanju digitalizacije, a stanovnici se brzo prilagođavaju. Veliki broj stanovnika sve plaća putem QR kodova, čak najviše u svijetu se ovim načinom plaća u Kini. Ostale zemlje tek uvode ovaj način plaćanja, ali se vrlo sporo kreću prema napretku. Tehnologija i digitalizacija unutar ovog pojma danas su vrlo bitan čimbenik za ekonomski rast i razvoj zemlje, a prije svega modernizaciju. To ima značajan utjecaj na siromaštvo jer dolazi do većih mogućnosti za građane poput zaposlenja, kvalitetnijeg obrazovanja, zdravlja, povećanja životnog standarda i općenito javne usluge koje zemlja pruža. Također, politike i strategije protiv siromaštva donose do boljih rezultata u razvijenijim zemljama jer je više sredstava usmjereno na njih. Digitalizacija i tehnologija je svjetska budućnost, stoga je za sve zemlje bitno da prate njihov tijek jer će imati veće šanse za postizanje ekonomskog rasta i razvoja, a to donosi veća sredstva za pomoći siromašnoj populaciji.

6. POKAZATELJI SIROMAŠTVA

U ovom dijelu rada grafički je prikazana analiza kretanja globalnog siromaštva i karakteristike koje utječu na sam pojam. Detaljnije je prikazana situacija na pojedinim kontinentima, te kakav utjecaj siromaštvo donosi rastu i razvoju.

6.1. Analiza pokazatelja siromaštva od 1800. godine do danas

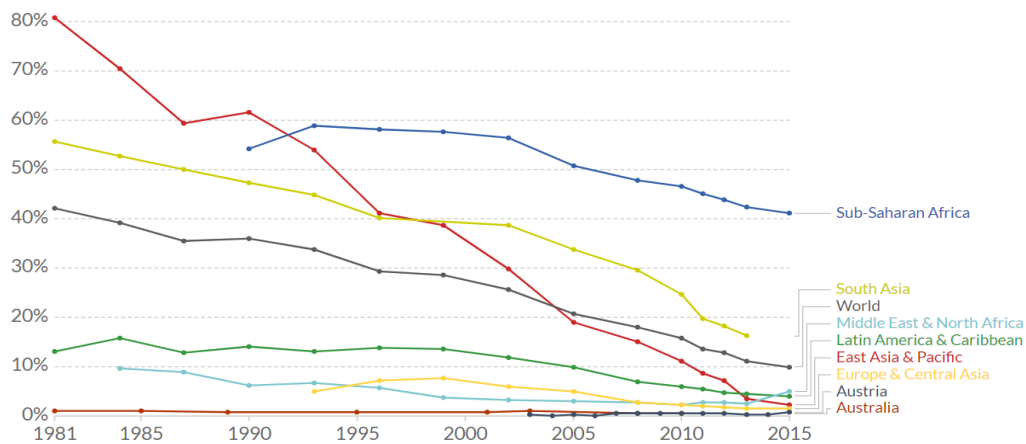
Grafikon 9. Svjetsko stanovništvo u krajnjem siromaštvu kroz godine

Izvor: Our World in Data, Extreme poverty, dostupno na: <https://ourworldindata.org/a-history-of-global-living-conditions-in-5-charts> (pristupljeno: 25.03.2021.)

Prema grafikonu prije prve industrijske revolucije oko 89% stanovništva živjelo je u ekstremnom siromaštvu. Vidljivo je kako se nakon revolucije započelo smanjivati siromaštvo jer su ljudi imali mnogo više prilika nego ikad u povijesti čovječanstva. Druga industrijska revolucija dovela je do značajnog pada siromaštva što je i vidljivo još tijekom devedesetih godina. Nagla stagnacija dogodila se tijekom 1940. godine, kada je uslijedio drugi svjetski rat, ali vidljivo je kako se krivulja siromaštva nakon nekog kratkoročnog vremena opet počela smanjivati. Tijekom 2000. godine nastavlja se daljnji pad stanovništva jer se svijet unapređuje i stvara nova radna mjesta. Također, postoje brojne institucije i programi za pomoć siromašnima, što im ide u prilog. Globalno gledano od 1800. godine do danas ekstremno siromaštvo drastično se smanjilo, a razlog toga je sve veća globalna modernizacija, ujedinjenost, te rast i razvoj, ali svijet se i dalje susreće s lošim životnim standardom populacije. Općenito, i dalje postoji veliki broj siromašnih.

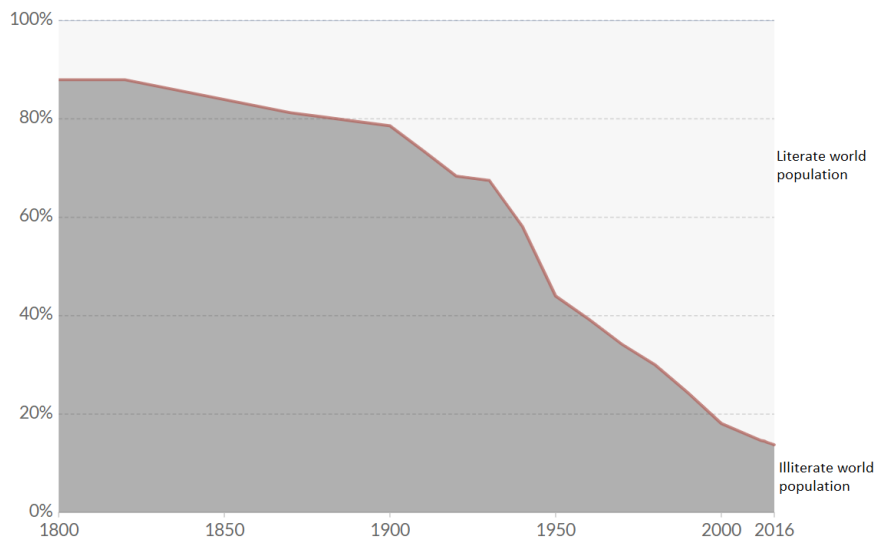
Grafikon 10. Ekstremno siromaštvo po kontinentima od 1981. do 2015. godine

Izvor: Our World in Data, The evolution of poverty by world regions, dostupno na: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty> (pristupljeno: 25.03.2021.)

Svjetsko siromaštvo od 1800. godine do 1981. godine smanjilo se za preko 40%. U ono doba veliki broj ekstremno siromašnih zauzimala je Istočna Azija i Pacifik, zatim supsaharska Afrika. Može se zaključiti kako je broj siromašnih na svim kontinentima opadao kroz godine. Drastični pad vidi se u Aziji i Pacifiku s preko 80% na manje od 5%. Australija je kroz sve godina imala najmanji broj ekstremno siromašnih.

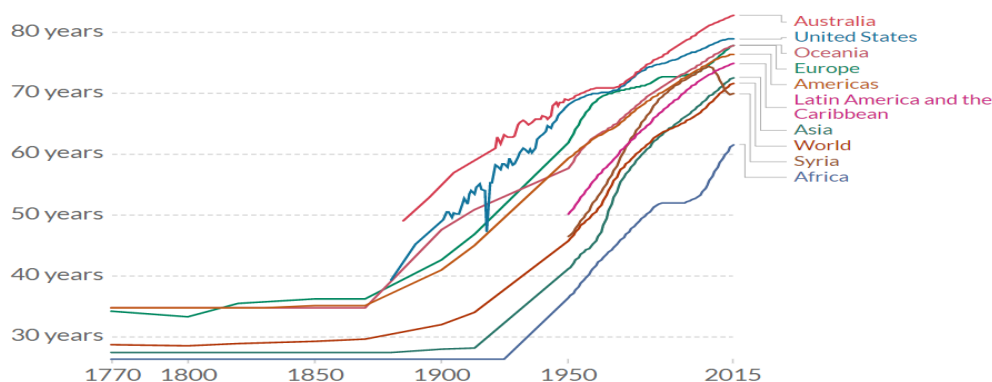
Grafikon 11. Pismeno i nepismeno svjetsko stanovništvo od 1800. do 2016. godine

Izvor: Our World in Data, The short history of global living conditions and why it matters that we know it, dostupno na: <https://ourworldindata.org/a-history-of-global-living-conditions-in-5-charts> (pristupljeno: 25.03.2021.)

Broj pismenog stanovništva povećavao se iz godinu u godinu jer su se zemlje unapređivale i pružale više prilika. Osnovno obrazovanje postalo je obavezno, što je kroz godine utjecalo na povećanje pismenosti.

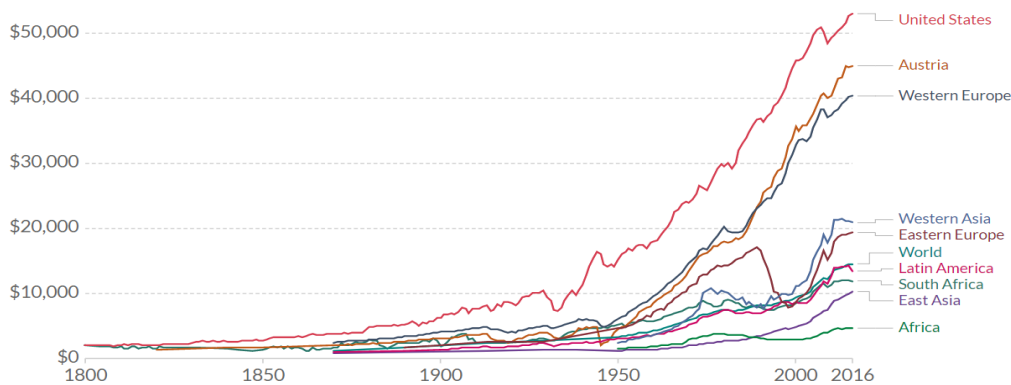
Grafikon 12. Svjetsko očekivano trajanje života po godinama

Izvor: Our World in Data, Life expectancy, dostupno na: <https://ourworldindata.org/life-expectancy> (pristupljeno: 25.03.2021.)

Kroz posljednjih dvjesto godina ljudima se u svim zemljama povećavao životni vijek. Tijekom osamdesetih godina prosječni životni vijek bio je manji od četrdeset godina, ali nakon razvoja farmaceutske industrije poboljšalo se zdravlje što je dovelo do današnjeg životnog vijeka koji je u svim zemljama veći od šezdeset godina. Afrika ima najmanji životni vijek, dok je najveći u Australiji. Modernizacija čovječanstva dovela je do boljih uvjeta življenja što je glavni razlog većeg životnog vijeka.

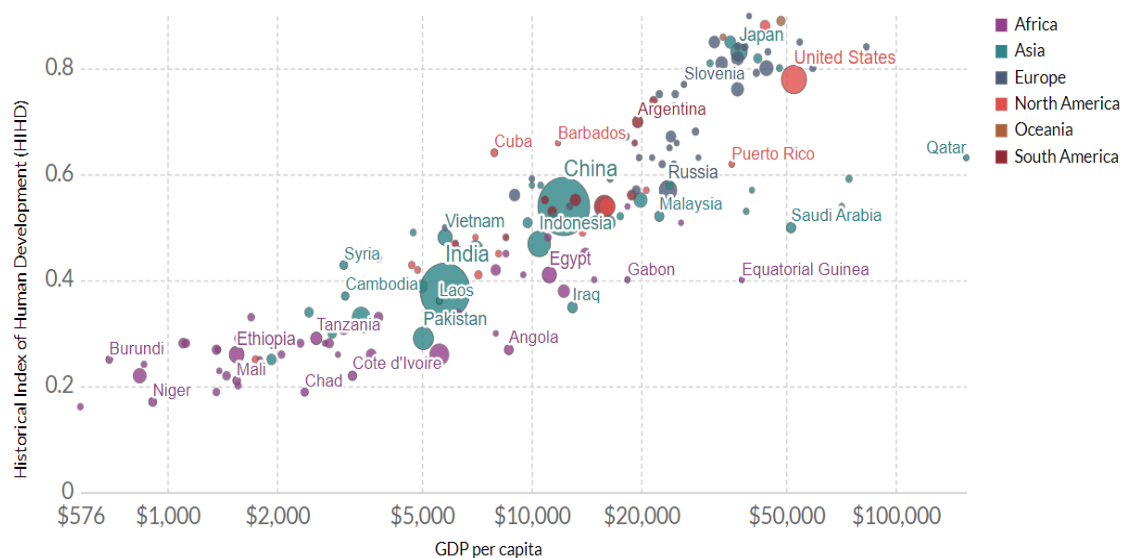
Grafikon 13. BDP po stanovniku u određenim zemljama od 1800. do 2016. godine

Izvor: Our World in Data, The history of economic growth, dostupno na: <https://ourworldindata.org/economic-growth>, (pristupljeno: 25.03.2021)

Promatranjem ovog grafikona može se zaključiti kako je BDP u pojedinim zemljama kroz godine sve veći. Na njega utječu mnoge komponente poput zaposlenosti, proizvodnje, uvoza, izvoza i slično. Afrika nije ostvarila značajan ekonomski rast čime ne dolazi do značajnog povećanja BDP-a, pa možemo tumačiti kako je zbog toga siromaštvo u tom području najveće. Prema ovom grafu BDP i siromaštvo su povezani.

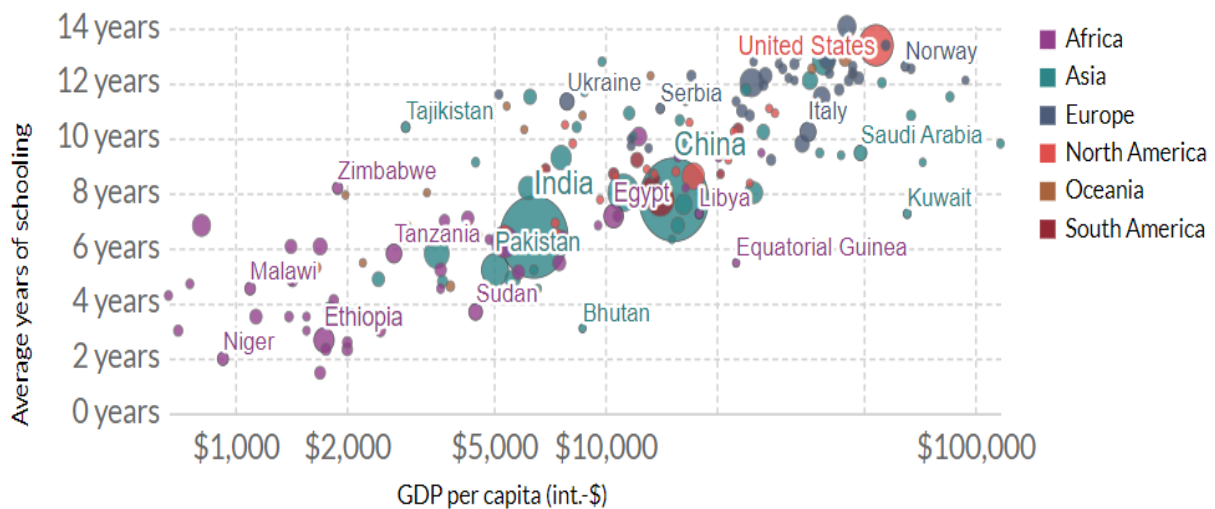
Grafikon 14. Indeks ljudskog razvoja i BDP-u po stanovniku u 2015. godini

Izvor: Our World in Data, Human Development Indeks, dostupno na: <https://ourworldindata.org/human-development-indeks> (pristupljeno: 01.04.2021)

Na ovom grafikonu klasificirane su pojedine zemlje prema indeksu ljudskog razvoja (HDI) i BDP-u po stanovniku u 2015. godini. HDI se sastoji od tri stavke, a to su životni standard, obrazovanje i životni vijek. Što su zemlje na grafikonu rangirane više u desno to je njihova situacija bolja jer imaju veći BDP po stanovniku i indeks humanog razvoja. To je sve povezano sa siromaštvom jer što je BDP u pojedinim zemljama veći, one imaju veći indeks humanog razvoja što dovodi do pretpostavke da su u tim zemljama bolji životni uvjeti. Također, temeljem prijašnjih grafova Afrika je rangirana kao zemlja s najviše siromašnih, ovdje se vidi kako ima najmanji globalni BDP po stanovniku, ali i najmanji HDI što znači da su u tim zemljama najlošiji životni uvjeti, ali nema ni stalne modernizacije i napretka kako bi se BDP povećao. Razvijenije zemlje poput Sjedinjenih Američkih Država i Japana imaju visok BDP po stanovniku, ali i HDI. U takvim zemljama je siromaštvo manje. Australija nije prikazana na grafikonu, ali ona ima 0,89 HDI, te 48,350\$ BDP po stanovniku. Dakle, Australija, Amerika i Europa zemlje su koje imaju dosta visok HDI i BDP po stanovniku, ali i manje siromaštva u odnosu na Afriku i Aziju. Što se tiče Azije ona ima pojedine zemlje poput Kine i Japana koje su razvijene i u njima se siromaštvo kroz godine kontinuirano smanjuje, ali u manje razvijenim zemljama životni uvjeti i BDP po stanovniku dosta su lošiji u odnosu na navedene zemlje.

Grafikon 15. Prosječne godine školovanja i BDP po stanovniku u 2017. godini

Izvor: Our World in Data, Global Education, dostupno na: <https://ourworldindata.org/grapher/average-years-of-schooling-vs-gdp-per-capita?country=~AUS>, (pristupljeno: 02.04.2021)

Prikazane su prosječne godine školovanja u pojedinim državama i BDP po stanovniku. Prema ovom grafikonu što je veći BDP po stanovniku to su osobe obrazovanije. Preko dvanaest godina obrazovanja imaju Sjedinjene Američke Države, Australija i Europa, dok najmanje samo osnovno obrazovanje i niže je zastupljeno u Africi. To opet dovodi do povezanosti BDP-a po stanovniku i siromaštva jer što zemlje imaju veći BDP po stanovniku obrazovanje je veće, a imaju i manje siromašnih, dok zemlje s manjim BDP-om po stanovniku imaju mnogo manje godina obrazovanja. Međutim, moglo bi se pretpostaviti da u zemljama s manjim BDP-om po stanovniku ljudi nemaju mogućnosti obrazovanja i država je općenito u lošijoj situaciji. Tako u srednjim godinama ne mogu tražiti kvalificirane poslove, jer nemaju završeno pojedino obrazovanje i dolaze do niskih nadnica.

Temeljem podataka Svjetske banke u programu Gretl napravljena je analiza ovisnosti između ekstremnog siromaštva i BDP-a po stanovniku za razdoblje od 1960. do 2019. godine. Cilj je utvrditi jesu li ove dvije varijable međusobno povezane.

Slika 1. OLS model na temelju ekstremnog siromaštva i BDP-a po stanovniku

Model 2: OLS, using observations 1960-2019 (T = 60)

Dependent variable: POVERTY

	coefficient	std. error	t-ratio	p-value
const	51,7699	0,459601	112,6	1,27e-069 ***
BDPstan	-0,00391888	7,88978e-05	-49,67	3,14e-049 ***
Mean dependent var	33,64933	S.D. dependent var	14,16557	
Sum squared resid	271,9334	S.E. of regression	2,165296	
R-squared	0,977031	Adjusted R-squared	0,976635	
F(1, 58)	2467,140	P-value(F)	3,14e-49	
Log-likelihood	-130,4727	Akaike criterion	264,9454	
Schwarz criterion	269,1341	Hannan-Quinn	266,5838	
rho	0,809978	Durbin-Watson	0,320344	

Izvor: izrada autorice

Temeljem obične metode najmanjih kvadrata (OLS) želi se utvrditi postoji li korelacija između BDP-a po stanovniku i ekstremnog siromaštva u navedenom razdoblju. OLS prikazuje kako BDP po stanovniku značajno utječe na ekstremno siromaštvo. P vrijednost je manja od 0,05 temeljem čega se uviđa navedena povezanost između varijabli. Model je objašnjen s 97% pouzdanosti, što je vrlo dobro. Jednadžba modela: $Y = 51,78 - 0,00391888 \text{ BDP}$. Dakle, kada se BDP poveća za jedan američki dolar po stanovniku tada će postotak ekstremno siromašnih pasti za 0,00391888%. Ako se BDP po stanovniku poveća za 100 američkih dolara, broj ekstremno siromašnih smanjit će se za 0,39188%. Prema ovoj analizi navedene varijable su povezane kroz godine.

Temeljem promatranja navedenih grafova ekstremno siromaštvo ima silaznu putanju. Posljednji rast bio je zabilježen oko 1995. godine, ali ubrzo se ponovno linija krenula smanjivati. Ukoliko se promatra od 1800. godine do danas globalno siromaštvo je padalo i s oko 90% doseglo razinu od 9%. To znači da su se brojna gospodarstva modernizirala i težila prema rastu i razvoju. Također, stanovništvo ima iz godine u godinu mnogo veće prilike što dovodi do povećanja životnog standarda. Danas se

napredak očekuje u tehnološkoj industriji to jest digitalizaciji. Ono je dobro jer pruža ljudima mnogo lagodniji život, otvaraju se nove grane obrazovanja i osposobljavanja, a i zaposlenost je veća. Međutim, u nekim granama dolazi do gubitka radnih mjesta koji su uzrokovani upravo velikim tehnološkim napretkom jer roboti i slični strojevi mogu zamijeniti čovjeka. Moguće je da se dešavaju takve situacije u budućnosti, ali potrebno je radnu snagu preusmjeriti na neku novu industriju gdje će biti zaposleni. Kroz veliki niz godina mnoge organizacije, institucije, ali i same države potiču niz programa kako bi se siromaštvo smanjilo. Za svih je mnogo bolje kad je siromaštvo što manje zastupljeno. Može se reći da je i to jedan od razloga silazne putanje. Bez obzira na to što je kroz vrijeme svjetsko stanovništvo raslo, siromaštvo je padalo. U 1993. godini bilo je ukupno 5,3 milijarde ljudi, dok je 2017. godine zabilježeno 7,5 milijarde, a ekstremno siromaštvo je opalo s 1,9 milijardi na 689 milijuna ljudi. Ovom padu najviše su doprinijele Kina i Indija jer su imale u posljednjim godinama veliki ekonomski rast. Gotovo 80% siromaštva činile su Kina i Indija, ali to je sada prošlost. Kina je od vrlo siromašne zemlje s 57% ekstremnog siromaštva danas jedna od gospodarski najkonkurentnijih sa stopom od oko 1%. Nakon 2010. godine Azija više ne spada u najveće postotke ekstremnog siromaštva, sada je to Afrika. Svjetska banka ima za cilj postići do 2030. godine stopu ekstremnog siromaštva od 3%. Prema navedenim grafovima smatra se kako bi to i postigla, ali trenutna pandemija poremetila je situaciju. Prije pandemije prema analizama Svjetske banke stopa siromaštva opadala bi svake godine, ali COVID-19 doveo je do mnogo mjera koje su smanjile uvoz, izvoz, proizvodnju i zaposlenost. Najviše je pogođena turistička djelatnost i općenito ugostiteljstvo. Prema svakodnevnim informacijama situacija nije mnogo bolja, stoga sve više ljudi tone u siromaštvo. COVID-19 ostavit će iza sebe povećanje siromaštva, ali ne drastično jer će se putem farmaceutskih industrija doći na kraj ovoj pandemiji. Prema svjetskoj banci oko 150 milijuna ljudi bit će gurnuto u ekstremno siromaštvo. Nakon pandemije potrebno je napraviti dobar plan oporavka za siromašne kako bi se stopa nastavila smanjivati.

6.2. Siromaštvo po kontinentima

Afrika je najugroženiji svjetski kontinent po pitanju siromaštva. Oko 70% siromašnih ljudi živi u Africi. Prema Svjetskoj banci svaki treći Afrikanac živi ispod granice siromaštva. Glavni uzroci siromaštva u ovom području su nedostatak infrastrukture, korupcija vlade, ograničeni prirodni resursi, loša zdravstvena zaštita, nisko obrazovanje te, problem stanovanja. Najsiromašnije zemlje nalaze se u supsaharskoj Africi. U posljednjih dvjesto godina siromaštvo se smanjilo na ovom kontinentu, ali stanovništvo nema prilika za unapređenje i stvaranje boljeg života. Tijekom negativnih razdoblja ovo je stanovništvo najugroženije od još većeg i opasnijeg siromaštva. Kao primjer je trenutna situacija COVID-19 jer je u ovom području zdravstvo vrlo loše i životni uvjeti su neadekvatni čime ovo stanovništvo postaje najugroženije.

Slika 2. Ekstremno siromaštvo Afrike po zemljama

Izvor: World Poverty Map, How Many People Live in Extreme Poverty by Country, dostupno na: <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018> (pristupljeno: 08.04.2021.)

Nigerija je zemlja s najviše siromašnih u supsaharskoj Africi ukupno oko 79 milijuna ljudi u 2018. godini, a na drugom mjesto je Demokratska Republika Kongo sa 60 milijuna, dok 2015. godine je ovaj poredak bio obrnuti što prikazuje slika 2. Većina zemalja Afrike spadaju u ekstremno siromašno. Što zemlje imaju više siromašnih to je životni standard manji. Afrički kontinent ima mnogo prirodnih resursa i stanovništva pomoću kojih se može postići značajan ekonomski rast i razvoj, ali za to je potrebno dugoročno razdoblje uz dobar program i sredstava ostalih kontinenta.

Azija je drugi kontinent po siromaštvu na svijetu. Prije 1950. godine ista je imala najveći postotak ekstremno siromašnih, međutim nastupila je nagla industrijalizacija i modernizacija što je dovelo do povećanja ekonomskog rasta i razvoja, to je prouzročilo bolji životni standard. Nagli rast smanjio je siromaštvo, stoga je Afrika postala najsiromašniji kontinent, a Azija se maknula s vodećeg mjesta. Naime, iz godine u godinu samo se životni standard ljudi povećavao. Danas su najsiromašnije zemlje Sirija, Afganistan, Uzbekistan, Turkmenistan i Jemen koje su prikazane na slici 3. Međutim dosta visoki udio ekstremno siromašnih ima i Indija, a posebno Bangladeš. U pojedinim zemljama kao uzrok ekstremno siromašnih može se navesti rat jer traje mnogo godina te narušava njihovu infrastrukturu i životni standard. Prema Svjetskoj banci oko 30 milijuna ljudi trenutno živi s manje od 1,90\$ dnevno u Aziji i Tihom oceanu, ali s godinama siromaštvo se smanjuje jer je mnogo politika usmjereno na taj cilj.

Slika 3. Ekstremno siromaštvo u Aziji po zemljama

Izvor: World Poverty Map, How Many People Live in Extreme Poverty by Country , dostupno na: <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018> (pristupljeno: 08.04.2021.)

Na slici je prikazano ekstremno siromaštvo u Aziji prema međunarodnom svjetskom standardu. Mongolija, Kina, Iran i Japan imaju vrlo malu stopu ekstremno siromašnih što je smanjilo siromaštvo na cijelom kontinentu. Iz godine u godinu siromaštvo se na ovom području značajno smanjuje, a ekonomski rast i razvoj povećava.

Australija temeljem međunarodnog standarda od 1,90\$ dnevno spada u gornje rangirane zemlje s vrlo malo ekstremnog siromaštva, što je prikazano na slici 4. Oni imaju svoje politike koje usmjeravaju na siromašne kako bi im se unaprijedio život.

Slika 4. Ekstremno siromaštvo u Australiji

Izvor: World Poverty Map, How Many People Live in Extreme Poverty by Country, dostupno na: <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018> (pristupljeno: 08.04.2021.)

Australija ima ukupno 3,24 milijuna ljudi ispod granice siromaštva što je oko 13,6% stanovništva prema njihovoj mjeri. Tu ulazi još 774 tisuće djece i 424 tisuće mladih od 15 do 24 godina. Ova je granica utvrđena na temelju medijana prihoda, iako izračunavaju i višu granicu na 60% prihoda. Niža granica iznosi 960 dolara za četveročlanu obitelj i 457 dolara za jednu osobu što je prikazano na slici 5. Ova zemlja mnogo ulaže u politike protiv siromaštva i socijalnu pomoć. Najviše je pogođeno samohranih roditelja. Siromaštvo je variralo s godinama. Tijekom financijske krize 2007. godine ono se povećalo, pa ponovno smanjilo. Australia ima mnogo politika koje su usmjerene na budućnost s ciljem što većeg smanjenja siromaštva i unapređenja životnog standarda kroz rast i razvoj.

Slika 5. Pokazatelji siromaštva u Australiji

	50% OF MEDIAN	60% OF MEDIAN
PERCENTAGES		
Percentage of people below the poverty line	13.6%	21.0%
Percentage of children below the poverty line	17.7%	25.7%
Percentage of young people (15-24yrs) below the poverty line	13.9%	19.3%
NUMBERS		
Number of people below the poverty line	3,239,000	5,010,000
Number of children below the poverty line	774,000	1,128,000
Number of young people (15-24yrs) below the poverty line	424,800	590,100

Izvor: Poverty & Inequality, Causes and Solution, dostupno na: <http://povertyandinequality.acoss.org.au/causes-and-solutions/>, (pristupljeno: 08.04.2021)

U Europi 43 milijuna ljudi nema mogućnost pružiti si dostojan život s kvalitetnim obrokom svaki dan, što iznosi oko 5% ukupnog stanovništva cijele Europe. Prema međunarodnom svjetskom standardu Europa nema problema s velikim brojem ekstremno siromašnih što je prikazano na slici 6.

Slika 6. Ekstremno siromaštvo u Europi

Izvor: World Poverty Map, How Many People Live in Extreme Poverty by Country , dostupno na: <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018> (posjećeno: 08.04.2021.)

Prema Europskoj komisiji koja ima svoje načine mjerenja oko 21% stanovnika ili 109 milijuna ljudi je 2018. godine u opasnosti od socijalne isključenosti i siromaštva unutar država članica. Od toga su žene u nešto većem riziku od muškaraca. Turska zauzima prvo mjesto prema riziku socijalne isključenosti stanovništva s 45% ukupnog stanovništva zemlje. Drugo mjesto zauzima Makedonija, zatim Srbija, Bugarska, Rumunjska i Grčka. To su većinom one zemlje koje u Europskoj uniji imaju najslabiji rast i razvoj. Također, životni standard u odnosu na ostale zemlje je niži, te su zbog toga izloženije riziku od siromaštva.

Sjeverna Amerika utvrđuje prag siromaštva temeljem čimbenika koji su vezani uz obiteljske prihode. Stopa siromaštva 2019. godine temeljem federalnog praga siromaštva iznosila je 10,5%. Smatra se da jedna osoba godišnje mora zaraditi iznad 13 465 dolara kako ne bi spadala u siromaštvo. Dok dvije odrasle osobe moraju imati preko 17 331 dolara. Tijekom povijesti siromaštvo se smanjuje jer se društvo unapređuje i teži ka modernizaciji rasti i razvoju. Mnogo ulažu u programe povećanja životnog standarda i smanjenja siromaštva. Dakle, ovdje se koriste više stope siromaštva poput 5,50 dolara na dan. Također, žene su izloženije siromaštvu od muškaraca. Mississippi ima najveću stopu siromaštva oko 19%, a najmanje New Hampshire 7%, te Havaji 8%. Nadalje, Meksiko ima problem sa siromaštvom jer oko 40% stanovništva spada u rizik od siromaštva. Sjedinjene Američke Države imaju kroz godine trend pada siromaštva jer mnogo ulažu u socijalnu pomoć i unapređenje životnog standarda. Ako se promatra sve zemlje kao jednu cjelinu ili kontinent zasebno, trend siromaštva pada i gospodarstva se kreću prema daljnjem rasti i razvoju što doprinosi većem standardu života ljudi.

Slika 7. Ekstremno siromaštvo u Sjevernoj Americi

Izvor: World Poverty Map, How Many People Live in Extreme Poverty by Country , dostupno na: <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018> (pristupljeno: 08.04.2021.)

Ako se promatra ekstremno siromaštvo temeljem međunarodnog praga 1,90\$ dnevno ove zemlje stoje vrlo dobro što je prikazano na slici iznad. Ako se sve skupa promatra kao cjelina, jedino Meksiko stoji slabije u usporedbi s ostalima, ali s daljnjim politikama i strategijama koje su usmjerene na pad siromaštva ono će težiti ka boljitku.

Južna Amerika ima nešto zastupljenije siromaštvo u odnosu na Sjevernu Ameriku. Sve zemlje zasebno pokušavaju smanjiti siromaštvo. Južna Amerika posljednjih godina ulaže mnogo političkih ciljeva upravo prema navedenoj skupini. Dovedi su do više izravnih ulaganja i pojačali ekonomske propise za gospodarstvenike, što je u pojedinim zemljama dovelo do smanjenja siromaštva. Prema Svjetskoj banci oko 12% ukupnog stanovništva Južne Amerike živi s manje od 2\$ dnevno, a polovicu čine djeca. Slika 8. prikazuje kretanje siromaštva u pojedinim zemljama prema međunarodnom svjetskom standardu od 1,90\$ dnevno. Zemlje koje imaju najviše ekstremno siromašnih su Venezuela, Gvajana, Surinam i Bolivija. Argentina je zemlja s najmanje ekstremno siromašnih, ali u 2018. godini naprema prethodnim godinama broj siromašnih se povećao za gotovo 4% zbog inflacije koja se nastojala stabilizirati. Također, ovo je zemlja s najnižom stopom nataliteta na kontinentu.

Slika 8. Ekstremno siromaštvo Južne Amerike

Izvor: World Poverty Map, How Many People Live in Extreme Poverty by Country , dostupno na: <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018> (pristupljeno: 08.04.2021.)

7. NAČINI BORBE PROTIV SIROMAŠTVA

S godinama sve se više uviđa važnost siromaštva u društvu i poteškoća koje ono donosi za ekonomski rast i razvoj. Svijet bi mnogo bolje funkcionirao kada bi siromaštva bilo što manje. Stoga, upravo zbog ove činjenice postoji niz politika, strategija i organizacija koje imaju za glavni cilj smanjiti siromaštvo u svijetu. Gotovo sve zemlje teže prema iskorjenjivanju siromaštva pomoću svojih politika. Jedne od osnovnih pomoći koje primjenjuje većina zemalja su propisane minimalne plaće ispod kojih poslodavci ne smiju radnicima isplaćivati dohodak. One predstavljaju najniži mogući dohodak. Time se želi spriječiti iskorištavanje radnika i pružiti minimalni dohodak koji je prema standardima svake države dovoljan za osnovno preživljavanje. Također, socijalna pomoć jedna je od mnogih načina kako države planiraju smanjiti siromaštvo. Pomoć dobivaju sve osobe koje su prema njihovim standardima ugrožene i nemaju dovoljno za zadovoljenje primarnih potreba. Kao treća najosnovnija pomoć koju pružaju mnoge države su naknade za nezaposlene. Ako osoba ostane bez posla ona ima pravo na određeni državni dohodak koji joj pruža pomoć za zadovoljenje svojih potreba dok ne pronađe neku drugu aktivnost za stjecanje dohotka. Ove pomoći države koriste kako bi pomogle ljudima koji su najviše ugroženi. Svakoj je zemlji u cilju imati što sposobnije i kvalitetnije stanovništvo. Također, ovisno o kojoj zemlji govorimo tako se i politike namijenjene za pomoć razlikuju jer svaka ima svoj način mjerenja siromaštva koji je dostojan standardu i prema njihovim statistikama trebao bi smanjiti siromaštvo. Temeljem proučavanja mnogi su znanstvenici utvrdili kako državne pomoći pozitivno utječu na siromašne.

7.1. Strategije protiv siromaštva

Svaka zemlja, organizacija ili institucija koja stvara politike protiv siromaštva obuhvaća dvije strategije a to su:

- 1) Povećanje dohotka osobama koje primaju najmanje, te novčane pomoći onima koji ne primaju nikakav dohodak, ili su spriječeni primati ga zbog osobnih razloga.
- 2) Smanjenje posljedica koje ostavlja niski dohodak poput lošeg zdravlja, obrazovanja, stanovanja i drugo.

Ove su strategije osnovne ukoliko se želi smanjiti siromaštvo na bilo koju razinu.

Međutim, strategije će imati bolji uspjeh i smisao ako se sastoje od navedenih komponenti:

- Svaka strategija podrazumijeva odgovornost i sposobnost dobrog planiranja i mjerenja podataka temeljem kojih će se zaključivati provedene politike. Ako nisu dobro planirane i neprecizno mjerene strategije neće biti uspješne. U njih je potrebno uložiti mnogo vremena.
- Strategije se moraju ostvarivati zajedno s razvojem ekonomske politike.
- Potrebno je da se što više ljudi uključi u provođenje, od državnih i vladinih službenika do građanskih volontera. Što je više ljudi uključeno u sam projekt to će biti bolji rezultati strategije koju se želi postići.
- Suzbijanje siromaštva označava i velika sredstva koje je potrebno uložiti u provedbu strategije. Ukoliko nema dovoljno sredstava to će se loše odraziti na željeni cilj.
- Kada se strategije formiraju potrebno je dati pravu sliku koju se želi postići. Preveliki ciljevi koji nisu realni nemaju smisla i neće dovesti do konačnih pozitivnih rezultata.
- Uključivanje što više vanjskih dionika donosi do prednosti.
- Predanost ostvarenju strategije od strane odgovornih članova kroz čitavo razdoblje provođenja donosi do specifičnijih i točniji rezultata.
- Potrebno je točno definirati skupinu na koju će se odnositi strategije jer prevelika raspršenost skupine uz nedovoljna sredstva ne dovodi do ostvarenja cilja.
- Svaka strategija mora unaprijed predviđati moguće događaje koje bi mogle poremetiti željeni cilj.

Kao što je prikazano u radu, s godinama siromaštvo se smanjivalo. Jedan od razloga su upravo strategije pojedinih organizacija, institucija ili zemalja koje su u kombinaciji s drugim čimbenicima dovele do pomaka životnog standarda. Iz godine u godinu sve se više organizacija i ljudi zalaže za smanjenje navedenog jer bi se u ovom slučaju globalni životni standard mnogih poboljšao. Većina strategija bazira se na tri glavna cilja, a to su smanjenje siromaštva, nejednakosti i socijalne isključenosti. Sporedni ciljevi u većini slučajeva su pristup zdravstvenom sustavu, zapošljavanje, financijska neovisnost, dostupnost obrazovanja i prihvatljivo stanovanje. Strategija i politike vrlo su korisne jer donose pojedincima do povećavanja životnog standarda i zemlji do kvalitetnije radne snage.

7.2. Organizacije za borbu protiv siromaštva

S razvojem industrijalizacije i modernizacije siromaštvo je više nego ikad prije u povijesti dobivalo na važnosti. Tako su se kroz godine razvile mnoge organizacije koje su posvećene smanjenju siromaštva i prije svega povećanju životnog standarda ljudi. Danas postoji veliki broj organizacija, od kojih svaka ima svoju ulogu koja je značajna na svoj način naprema ostalima. Zahvaljujući njima veliki broj ljudi povećao je životni standard. U nastavku su prikazane organizacije koje imaju jednu od vodećih uloga prilikom smanjenja siromaštva.

Ujedinjeni narodi

Jedna od najzastupljenijih organizacija današnjice su Ujedinjeni narodi koji djeluju kao međuvladina organizacija. Prisutna je više od 75 godina, a iz godine u godinu njihov utjecaj je sve značajniji. Njihovi ciljevi su vrlo raznovrsni jer se usredotočuju na svjetski mir, humanitarnu pomoć, održivi razvoj, te sigurnost i zaštitu populacije. Prisutni su u gotovo cijelom svijetu. Imaju veliki broj agencija, te se svaka brine za ostvarenje pojedinih ciljeva. Za povećanje životnog standarda i unapređenja siromašnih jedna od značajnijih organizacija je „Svjetska zdravstvena organizacija“ koja se brine za dostupnost javnog zdravstva što većem broju ljudi uz kvalitetnu medicinsku skrb. Usredotočeni su na pružanje zdravstvene skrbi što većem broju ljudi i postizanju duljeg životnog vijeka. Zahvaljujući njima veliki broj ugroženih skupina sada ima na raspolaganju kvalitetnu zdravstvenu pomoć. „Međunarodna organizacija rada“ vrlo je značajna za stanovništvo jer se zalaže za ravnopravnost društva, sigurnost poslovanja i dostojanstvene uvjete. Također, ne podržava dječji rad ni diskriminaciju. UNICEF je fond koji se brini o djeci i mladima. Zalaže se da imaju kvalitetnu hranu, obrazovanje, zdravstvo i sanitarne uvjete. Zabranjuje dječji rad, diskriminaciju i nasilje. UNESCO je agencija Ujedinjenih naroda koja se zalaže za dostupnost kvalitetnog obrazovanja i znanosti što većem broju ljudima. Usredotočeni su na cijeli svijet i teže poboljšanju obrazovanja i većoj dostupnosti na svim područjima. Ujedinjeni narodi 2015. godine usvojili su „*Agendu 2030 za održivi razvoj*“ koja ima sedamnaest ciljeva. Prvi cilj želi postići nultu stopu siromaštva do 2030. godine pomoću različitih programa. Također, glad žele u potpunosti izbaciti iz svijeta. Njihovi ciljevi mnogo pomažu siromašnima jer potiču kvalitetno obrazovanje, zdravstvo, čistu vodu, zapošljavanje i brojne druge. Ovo je vrlo dobar koncept i jedan od najboljih do sada kojim se želi poboljšati životni standard ljudi na globalnoj razini.

Oxfam

Dvadeset organizacija zajedno čini Oxfam koji ima za glavni cilj smanjiti globalno siromaštvo. Djeluje u mnogom zemljama i potiče socijalne usluge, pravo na sigurnost i dostojan život. Također, zalaže se protiv onečišćenja siromašnih područja i klimatskih promjena. Potiče ravnopravnost spolova i pravdu u društvu. Pomaže zemljama da se izbave iz kriza pružanjem sanitarnih pomoći i održavanjem prezentacija o financijskoj neovisnosti. Imaju organiziranu inicijativu koja potiče slabo razvijene zemlje na formiranje kreditne grupe koje služe za savladavanje brojnih prepreka. Oxfam pruža čistu pitku vodu područjima koja su ugrožena što dovodi do boljeg zdravlja pojedinaca u tom području. Ova konfederacija usredotočena je na mnoge raznovrsne pomoći prema ugroženim skupinama s ciljem povećanja životnog standarda.

Organizacija za smanjenje i razvoj siromaštva (OPAD)

Međunarodna nevladina organizacija koja djeluje na poboljšanju životnog standarda svih skupina ljudi pružajući im raznovrsne mogućnosti. Uspostavlja pitku vodu i higijenu u područjima kojima je to potrebno. Kvaliteta života građana jedna je od osnovnih ciljeva ove organizacije stoga surađuju s brojnim korporacijama kako bi poticali zdravstvenu svijet kroz provođenje medicinskih pregleda. Također, pružaju obuku zdravstvenim djelatnicima u nerazvijenim područjima. Zalažu se za što veći broj lijekova na recept kako bi ljudi imali bolje mogućnosti liječenja. Obrazovanje im je vrlo važno stoga ulažu u ICT alate kako bi tehnološki resursi bili što zastupljeniji u svim obrazovnim ustanovama. Potiču jednakost spolova i što manju socijalnu isključenost.

Europska unija

Pomoću „Europskog socijalnog fonda“ dodjeljuje sredstava za zapošljavanje, obrazovanje i mobilnost radnika. Također, uspostavljena je „Europska platforma protiv siromaštva i socijalne isključenosti“ kojom se želi što više smanjiti siromaštvo na navedenom području i potaknuti svijest o socijalnoj isključenosti. Pruža aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja. EU temeljem programa „Zapošljavanje i socijalne inovacije“ financira mnoge aktivnosti koje utječu na poboljšanje životnog standarda ljudi. Ona vodi računa da se njezina područja moderniziraju i kreću prema rastu i razvoju. Nudi na raspolaganje brojna sredstva građanima kako bi im olakšala, poput sredstava za mlade poljoprivrednike. Također, kontrolira migrante i nudi im mogućnost sigurnosti. Ima namijenjene pretpristupne programe i fondove za zemlje kandidatkinje.

7.3. Primjeri pojedinih zemalja u borbi protiv siromaštva

U pojedinim zemljama politike protiv siromaštva mnogo su bolje djelovale na spomenutu skupinu, za razliku od nekih drugih zemalja. U ovom slučaju pad siromaštva bio je toliko veliki da se je odrazio na globalnu sliku. U svijetu ima mnoštvo programa koji su namijenjeni smanjenju siromaštva, ali samo pojedini dosegnu visoki cilj jer mnogo komponenti utječe na njega. U navedenim zemljama drastično se smanjilo siromaštvo, a jedan od utjecaja je dobra politika i strategija koja je dovela do takvog konačnog cilja.

Kina

Zemlja koja je drastično smanjila siromaštvo i djelovala na globalnu sliku. Preko 70% ekstremnog globalnog siromaštva smanjilo se zahvaljujući ovoj zemlji što znači da je ukupno 850 milijuna ljudi izašlo iz siromaštva, a upravo su brojni programi doprinijeli ovom cilju. Prije programa Kina je imala oko 88% ekstremno siromašnih, dok sada ima oko 1%. Prema istraživanjima smatra se kako je ova zemlja stvorila najveći pomak u cijeloj povijesti. Provodili su strategiju „Ciljnog smanjenja siromaštva“ u koju je bilo uključeno mnogo organizacija i državnih institucija. Koristili su vrlo detaljne statističke podatke koje su im pružile točan uvid u broj siromašnih. Siromašnije pokrajine dobivale su novčane pomoći od bogatijih kako bi se oporavile. Kina je uložila oko 19 milijardi dolara u izgradnju i obnovu infrastrukture u koju je ulazio i pristup Internetu kojeg mnogi nisu imali. Održavali su brojne edukacije kako bi ljudi mogli svoje proizvode prodati na Internetu, što je mnogima dovelo do većeg prihoda. Vlada je poticala stanovnike da se presele iz sela u grad kako bi imali veće prilike za zaposlenje i bolji dohodak. Kina se pobrinula i za obrazovanje, tako što je pomoću programa pružila veliki broj stipendija. Identificirane siromašne skupine dobivaju financijsku potporu za zadovoljenje osnovnih primarnih potreba. Pomoću *Međunarodne organizacije rada* (ILO) nastoji se uspostaviti što bolju socijalnu zaštitu za svoje građane poput mirovine i medicinske skrbi. Ulaganje u modernizaciju i najnoviju tehnologiju potaknulo je strane inozemne investicije. Trenutno ova zemlja uspostavlja brojne programe i strategije kako bi došla do još većeg povećanja životnog standarda stanovništva. Krajnji cilj u budućnosti je postignuti nultu stopu siromaštva.

Brazil

U posljednjih nekoliko godina Brazil se sve više zalaže za strategije pomoću kojih bi se smanjilo siromaštvo. Trenutno je na snazi nekoliko programa kojima se želi postići navedeni cilj. Program „Svijet bez siromaštva“ teži prema smanjenju siromaštva na cjelokupnom području pomoću raznih socijalnih politika zapošljavanja i novčanih naknada. Brojno stanovništvo koje spada u ekstremno siromaštvo dobiva prilike koje pomažu da izađu iz spomenute situacije. Idući program „Brazil bez ekstremnog siromaštva“ ima za cilj proširiti pismenost, zdravstvo, električnu energiju i ostale primarne usluge koje su na neki način zaostale kako bi najugroženijim skupinama pružili određene usluge jer one dovode do povećanja životnog standarda. „Nacionalni program za pristup tehničkom obrazovanju i zapošljavanju“ ima za cilj tehnološki educirati populaciju kako bi mogli pratiti daljnju modernizaciju društva koja je kroz godine sve zastupljenija. Jedan od najučinkovitijih programa je „Obiteljski dodatak“ u kojemu se financijske potpore dodjeljuju najsiromašnijim obiteljima kako bi se izvukle iz ekstremnog siromaštva. Također, djeci u takvim obiteljima pruža se pohađanje škole i cijepljenje. Ovo je jedan od najvećih svjetskih novčanih transfernih programa.

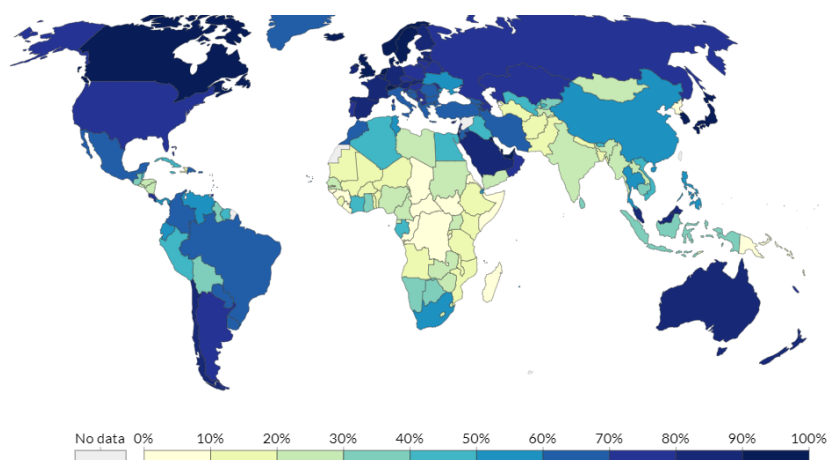
Danska

Prije mnogo godina Danska je započela s programima smanjenja siromaštva. Ovo je zemlja koja ima vrlo niski broj siromašnih. U 2017. godini Svjetska banka je objavila kako oko 0,20% stanovništva živi s manje od 5,50 dolara dnevno. Standard ove zemlje viši je nego u većini ostalih zemalja, stoga je bolje promatrati višu razinu međunarodne linije siromaštva. Danska potiče programe socijalne skrbi. Ona pruža mnoge naknade nezaposlenima, umirovljenicima i invalidima. Mnogo ulažu u kvalitetu zdravstvenog sustava kako bi građani imali na raspolaganju što bolju medicinsku skrb. Imaju brojne programe besplatnog obrazovanja kako ne bi brojna djece ostala bez osnovnog obrazovanja. Jedan od najboljih programa je „Dopunski prihod sigurnost“ koji pruža plaćanja svaki mjesec osobama koji imaju dohodak manji od minimalno propisanog. Također, ovdje spadaju umirovljenici, djeca, invalidi i osobe s posebnim potrebama. Ovaj program pruža novčane pomoći čime se životni standard pojedinaca dodatno ne narušava, nego poboljšava. Svjetski indeks sreće rangirao je ovu zemlju na drugo mjesto. Također, prema gini koeficijentu ima vrlo malu nejednakost. Uz pomoć dobrih politika i visoke predanosti Danska ostvaruje svoje ciljeve.

8. KRETANJE SIROMAŠTVA TIJEKOM TREĆE INDUSTRIJSKE REVOLUCIJE I COVID-19

U drugoj polovici dvadesetog stoljeća započela je treća industrijska revolucija koja traje i danas. Još se naziva i digitalnom revolucijom jer je upravo digitalizacija obilježila ovo doba. Mehanička i analogna proizvodnja sve je više zastarijevala stoga je došlo do novih digitalnih tehnologija koje su mnogo pristupačnije i olakšavaju čovjeku život. Sve je započelo s prvim tranzistorom koji je doveo do računala. Međutim, koristio se samo u poslovne svrhe, a tek kasnije za prodaju i široku uporabu među populacijom. Izum Interneta doveo je do drastičnog preokreta u društvu. S godinama on se je samo unapređivao. Došlo je do elektroničke glazbe, mobitela, laptopa, industrijskih robota, naprednih automobila, digitalnih pametnih satova i slično. Kroz godine digitalizacija je samo napredovala. U današnje doba ako se osoba ne zna koristiti računalom i Internetom mnogi je smatraju nepismenom jer se ne može prilagoditi društvu. Preko 3,4 milijarde ljudi svakodnevno upotrebljava Internet. Može se reći kako je na populaciju i siromaštvo digitalizacija dobro i loše utjecala. Dobro utječe jer još od povijesti kada se je krenulo s digitalizacijom tražilo se mnogo radne snage kako bi se proizvelo sve navedene proizvode. Do danas broj radnika u digitalnim područjima se povećava. To znači da je ova grana pružila ljudima nove mogućnosti zaposlenja. Općenito olakšala je život čovječanstvu što u poslovanju, ali i u privatnom životu. Digitalizacija može utjecati na ekstremno siromaštvo jer ljudi imaju više prilika, ne samo u digitalnoj grani, nego i u drugim jer se oslobađaju radna mjesta s prelaskom populacije u digitalizaciju. Kao pozitivnu stranu može se istaknuti da se digitalizacijom lakše prati siromaštvo i međusobno se dijele informacije što donosi do bržih rješenja i strategija za pomoć navedenim skupinama. Međutim, kao negativnost je prebrza modernizacija i tehnološke inovativnosti koje mnoge zemlje ne mogu pratiti. Zbog toga njihovo stanovništvo nema prilike kao u ostalim razvijenim zemljama. Zemlje trećeg svijeta mnogo sporije uvode digitalizaciju, od onih razvijenih zemalja. Također, u zemljama koje imaju veliku prisutnost digitalizacije mnogo ispaštaju siromašni pogotovo djeca jer se ne mogu prilagoditi. Za njih su takvi proizvodi preskupi i ne mogu si ih priuštiti. Bez digitalnih proizvoda djeca zaostaju za svojom generacijom i teže će pronaći posao ako se ne znaju služiti osnovnim digitalnim alatima. Prevelika digitalizacija u društvu ostavlja posljedice na populaciju koja je najviše siromašna. Pojedinci koji si ne mogu pružiti određenu tehnologiju samo još više postaju siromašni.

Slika 9. Prikaz stanovništva koji koristi Internet

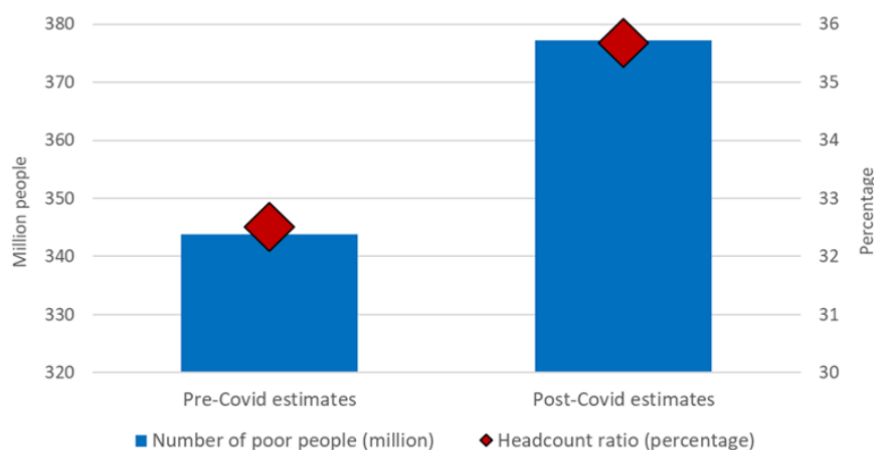
Izvor: Our World in Data, Internet access, dostupno na: <https://ourworldindata.org/Internet>, (pristupljeno: 14.03.2021.)

Na slici su prikazane zemlje i udio u korištenju Interneta. Sjeverna Amerika, Europa, Australija i Rusija zemlje su koje najviše koriste Internet s gotovo 100%. Također, vidljive su zemlje srednjeg korištenja oko 50% , ali one se mogu unaprijediti. Međutim, veći dijelovi Afrike vrlo su loši u korištenju Interneta. Središnji dio uopće ne koristi Internet što nikako nije dobro. Oni ne prate treću digitalnu revoluciju. Svijet prelazi na 5G mrežu, a oni još nemaju nikakvu raspoloživu mrežu. Ako gledamo globalno njih digitalizacija još više gura u siromaštvo jer se ne uklapaju u ostatak svijeta i nemaju pojedina dobra koja im mogu olakšati život. Internet im pruža povezanost i otkrivanje novih informacija. Brojne azijske zemlje omogućile su svojem najugroženijem stanovništvu besplatno korištenje Interneta kako bi se dodatno unaprijedili. Prema globalnom digitalnom indeksu ovako su rangirane zemlje prema digitalnoj spremnosti. One zemlje koje imaju veću digitalnu spremnost imaju veći BDP po stanovniku i rangirane su na većoj poziciji globalne konkurentnosti. U tim zemljama zbog digitalizacije obrazovanje je jednostavnije, industrija mnogo organiziranija i zaposlenje veće. Digitalizacija i modernizacija dovode do ekonomskog rasta i razvoja. Stanovništvo u takvim zemljama ima mnogo veće prilike da izađe iz ekstremnog siromaštva, ali i općenito iz siromaštva jer im zemlja pruža mnogo više. Može se reći da na vrijeme izlaska iz siromaštva ovisi i u kojoj zemlji se osoba nalazi jer su prilike i mogućnosti koje imaju od velike koristi. Digitalizacija je dovela do povećanja nejednakosti među populacijom. Također, sa stajališta siromašnih vrlo je složena jer su njezini učinci vrlo pozitivni, ali i negativni.

COVID-19 započeo je u Kini 2019. godine i ubrzo se proširio na cijeli svijet. Zbog epidemioloških mjera otežana su putovanja što utječe na razvoj poslovanja mnogih tvrtki. Upravo zbog toga proizvodnja većine djelatnosti smanjila se, što je dovelo do otpuštanja radnika, te u konačnici mnoge stavila u rizik od siromaštva. Ugostiteljskim objektima na neko vrijeme zabranjeno je poslovanje zbog čega su pojedini radnici ostali bez poslova ili dobivaju minimalac. Posebno su ugroženi ekstremno siromašni jer ukoliko ostanu bez svojih prihoda nastupa glad. Bez obzira o kojoj državi govorimo svaka je pogođena pandemijom i ima svoja pravila kojih se treba držati, ali u konačnici siromašne osobe strahuju od mogućih posljedica koje virus donosi jer su najizloženije. Mnoga gospodarstva ulaze u recesiju zbog situacije koja je trenutno zastupljena. Čak i prije pandemije BDP najmanje razvijenih zemalja svijeta bio je vrlo mali, a sada se još više smanjuje. Veliki broj ljudi ne može si priuštiti zdravstveno osiguranje pogotovo u zemljama u kojima je loše organiziran zdravstveni sustav, a to je jedan od osnovnih faktora za smanjenje siromaštva. Brojni ljudi koji su odavno izašli iz ekstremnog siromaštva ponovno će ući jer je svijet zahvatila globalna pandemija i nemaju gdje migrirati kako bi si pružili bolji život. Fusu je 2010. godine potvrdio kako rast prosječnog dohotka zemlje dovodi do pada siromaštva. Iznosi studije koje ukazuju kako je u većini zemalja glavni razlog smanjenja siromaštva upravo rast, ili kao negativnost ono povećava nejednakost. Ova pandemija još nije završila, te će se zbog toga broj siromašnih još povećati do samog kraja. Nakon toga potrebno je napraviti globalni plan oporavka kako bi se pomoglo navedenim skupinama da izađu iz siromaštva i imaju bolji životni standard i što prije nastave sa životom kakvog su imali prije spomenute situacije.

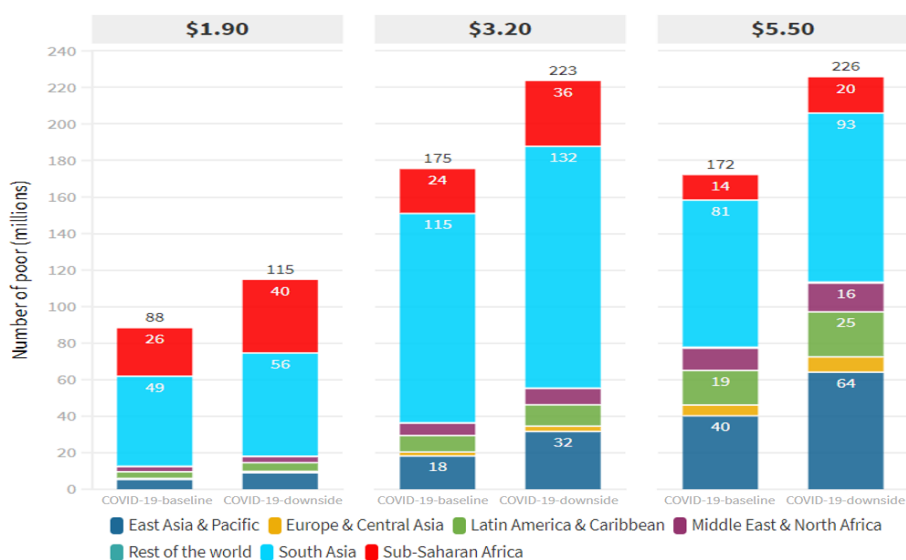
Grafikon 16. Utjecaj COVID-19 na ekstremno globalno siromaštvo

Izvor: UNCTAD, COVID-19 exacerbates poverty risks in the poorest countries, dostupno na: <https://unctad.org/news/when-it-rains-it-pours-covid-19-exacerbates-poverty-risks-poorest-countries> (pristupljeno: 23.03.2021.)

Globalni ekonomski izgledi sve su lošiji, što je i prikazano na gornjem grafikonu jer se broj ekstremno siromašnih povećava zbog utjecaja virusa. Oko 345 milijuna ljudi živjelo je u ekstremnom siromaštvu prije pojave pandemije. Dok je nakon pojave iste do svibnja 2020. godine registrirano povećanje populacije koja živi s manje od 1,90 USD na dan za oko 33 milijuna. Procjenjuje se kako je ukupno 378 milijuna ljudi ekstremno siromašno. Svjetska banka prema istraživanjima tvrdi kako će doći do još većeg povećanja te da će do kraja pandemije oko 700 milijuna ljudi biti krajnje siromašno, što je godišnje oko 88 do 115 milijuna. Bit će potrebno ublažiti ovaj problem i pružiti ljudima neke vrste pomoći. Naime, ovakve situacije su teško predvidive i vrlo brzo se globalno prošire. Zahvaljujući Internetu danas ljudi mogu raditi od kuće one poslove koji ne zahtijevaju fizičku prisutnost. Obrazovanje je organizirano online kako bi se broj zaraženih smanjio. U ovom slučaju siromašni opet ispaštaju jer u najlošije razvijenim zemljama gdje ima najviše siromašnih obrazovanje je vrlo slabo, a COVID-19 ga još oslabljuje jer su zbog epidemioloških mjera okupljanja zabranjena, iako su mjere vrlo slabe u takvim zemljama. Središnja Afrika nema mogućnost pristupa Internetu, a ono bi mnogo olakšalo populaciji u obrazovanju.

Grafikon 17. Novi broj siromašnih izazvan virusom COVID-19 po kontinentima

Izvor: World Bank, The impact of COVID-19 on global poverty, dostupno na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/updated-estimates-impact-covid-19-global-poverty-effect-new-data> (pristupljeno: 23.03.202.)

Ovaj grafikon prikazuje broj siromašnih koje je COVID-19 uzrokovao raščlanjen na tri vrste. Global Economic Prospects predstavio je sljedeći broj ugroženih po kontinentima. Ekstremno siromašni čine prva dva stupca, dakle pojedinci koji na dan žive s manje od 1,90\$ spadaju u ovu skupinu. Smatra se kako je najbolji mogući ishod ako se siromaštvo poveća za 88 milijuna na godinu, a najgori ishod 115 milijuna. Isto možemo tumačiti i za pojedince koji će imati 3,20\$ dnevno. U ovom slučaju 175 milijuna je najbolji ishod, a 223 milijuna najgori. Preostala skupina prikazuje koliko će se godišnje povećati broj ljudi koji će živjeti s manje od 5,50\$ dnevno. Najbolji ishod je povećanje za 172 milijuna, a najgori 226 milijuna. Iz grafikona je vidljivo kako će Južna Azija i supsaharska Afrika pridonositi dvije petine ekstremno siromašnih ukupnom broju, a slični su podaci i za ostale dvije skupine. Točni podaci se ne mogu izmjeriti jer je u Africi i Aziji vrlo teško doći do pojedinih kućanstava. U Europi i centralnoj Aziji najmanje će se siromaštvo povećati naprema ostalim zemljama. Zaključno, ova pandemija će vrlo loše utjecati na siromaštvo svijeta i bit će potrebno ispraviti sve posljedice koje je ono uzrokovalo.

9. ZAKLJUČAK

Siromaštvo je zastupljeno u svijetu od daleke prošlosti, pa sve do danas. Ono se različito kreće ovisno o situacijama koje pogađaju svijet. Ekstremno siromašni pojedinci prema međunarodnoj mjeri imaju manje od 1,90 dolara dnevno. Najčešće karakteristike koje obilježavaju takve pojedince su dugoročna nezaposlenost, loše obrazovanje, pothranjenost, loši uvjeti stanovanja i težak pristup zdravstvu. Ovisno o kojoj se vrsti siromaštva radi, karakteristike su različite. Mjerenje siromaštva je vrlo težak proces jer uključuje niz detalja kojima treba pristupiti na ozbiljan način. Danas postoji niz mjera kojima se može mjeriti navedeni problem. Svaka zemlja ima svoju mjeru, te temeljem nje donosi pojedine analize. Međutim potrebno je uključiti što novije mjere jer one pružaju mnogo detaljnije podatke. Od 1800. godine na dalje uviđa se drastičan pad ekstremno siromašnih, ali i siromašnih općenito. Kao glavni uzrok je prva industrijska revolucija koja je dovela do najveće prekretnice u povijesti što se siromaštva tiče. Ljudi su imali mnogo više prilika što se tiče zaposlenja, zdravstva i kupnje namirnica. To je unaprijedilo životni standard mnogih. U daljnjem razdoblju svijet su pogađale negativne promjene poput rata, španjolske gripe i financijske krize koje su dovodile do dodatnih problema, ali s druge strane industrijske revolucije, globalizacija, modernizacija i različita otkrića djelovale su vrlo pozitivno na svjetsko stanovništvo. Linija ekstremnog svjetskog siromaštva od 1800. godine do danas značajno je pala s preko 89% na manje od 10%. Bez obzira na sve loše razdoblje koje se događalo u navedenom vremenu svjetsko siromaštvo se smanjivalo jer ljudi nikad nisu imali toliko prilika, otkrića i mogućnosti. Može se reći kako je razdoblje prve industrijske revolucije najznačajnije utjecalo na unapređenje života stanovništva, ali i gospodarstva općenito. Svjetski životni vijek i pismenost povećali su se u odnosu na prošlost. Također, zdravstvo i farmaceutska industrija značajno su se unaprijedili kroz brojna istraživanja. Tijekom uspoređivanja indeksa ljudskog razvoja naspram BDP-a po stanovniku uviđa se kako zemlje s višim BDP-om imaju veći indeks ljudskog razvoja. Pri uspoređivanju brojnih zemalja, vidi se kako zemlje s višim BDP-om imaju manje siromaštvo i obrnuto, ali naravno na ovu činjenicu utječe mnogo drugih faktora koji mogu promijeniti ovu ustanovljenu pretpostavku. Temeljem OLS modela napravljena je usporedba kroz godine svjetskog siromaštva i BDP-a po stanovniku. Dobivaju se podaci koji tvrde kako su ove dvije varijable međusobno povezane. Dakle, one imaju utjecaj jedna na drugu, ali mnoge druge komponente također utječu na njih,

koje za daljnja dublja istraživanja treba uzeti u obzir. Također, analiza je napravljena na temelju svjetskih podataka, ako se ide izračunavati za pojedinu zemlju moguće je da dođe do drugačijih rezultata. Kina ima vrlo dobru i učinkovitu politiku što se tiče ekonomskog rasta i razvoja, te smanjenja siromaštva. Oni su napravili pravi preokret u svojoj zemlji. Jedna od najsiromašnijih zemalja u povijesti s velikim brojem ugroženih stanovnika danas je jedna od najjačih gospodarskih sila s malim brojem siromašnih. Međutim, u njihovoj zemlji i dalje postoji problem s lošim životnim standardom i nejednakošću. Može se zaključiti kako smanjenje ekstremnog siromaštva u ovom slučaju rezultat dobrih politika koje su usmjerene prema tehnološkoj modernizaciji, obrazovanju, zaposlenosti, izvozu i smanjenju siromaštva. Ako se prognozira budućnost siromaštvo će se i dalje smanjivati jer brojne zemlje i organizacije svojim strategijama teže ka što većem smanjenju, ali potrebno je uzeti u obzir što novije mjere siromaštva koje se unapređuju kroz godine. Bitnu stavku u novije vrijeme ima bihevioralna ekonomija koja pruža mnogo detaljniji pregled situacije. Trenutna epidemiološka situacija narušit će sliku siromaštva i gurnut će dobar dio populacije u rizik od siromaštva. Međutim, nakon spomenute situacije pomoću dobrih politika ekstremno siromaštvo će se vratiti u normalu i težiti će prema silaznoj putanji. Zaključno, u budućnosti će se događati još nepredvidivih situacija s kojima će se trebati boriti kako ne bi narušili liniju siromaštva, ali s godinama ljudske strategije i politike su sve učinkovitije, stoga će ekstremno siromaštvo imati daljnji pad. Međutim, temeljem provedenog istraživanja može se zaključiti kako smanjenje siromaštva zahtijeva dugoročno vrijeme, dobru politiku ili strategiju, te velike troškove uz što novije mjere i teorije. Četvrta industrijska revolucija je budućnost koja nas čeka. Ona će dovesti do brojnih otkrića koje će dodatno čovjeku olakšati život, ali i stvorit će još veću nejednakost među onima koji si određena dobra ne mogu priuštiti.

LITERATURA

Knjige:

1. Atkinson A., *Measuring Poverty Around The World*, Princeton University, 2019.
2. Azariadis C., *Poverty Traps*, Los Angeles, 2005.
3. Baro J. R., *Determinants of Economic Growth*, London, 1996.
4. Bejaković P., „Siromaštvo“ Institut za javne financije, Zagreb, 2005.
5. Bhalla, A.S. i Lapeyre, F., *Poverty and Exclusion in a Global World*, Palgrave Macmillan, 2004.
6. Bourguignon F., *The Globalization of Inequality*, Oxford, 2012.
7. Chossudovsky M., *The Globalization of Poverty and the New World Order*, Canada, 2002.
8. Curtis G., *Poverty is not Natural*, London, 2020.
9. Friedrich E., i Marx K., *Manifest komunističke partije*, London, 1848.
10. Galbraith J., *Bogato društvo*, Boston, 2013.
11. Gordon D., *World Poverty: New policies to defeat an old enemy*, University of Bristol, 2002.
12. Haughton J. i Khandker R. S., *Handbook on Poverty + Inequality*, The World Bank, Washington, 2009.
13. Jeffrey D. Sachs., *The end of povety*, New York, 2005.
14. Jenkins, S.P. i Micklewright, J. *Inequality and Poverty Re-examined*, Oxford University, 2007.
15. Kakwani N., *Economic growth and poverty*, International Policy Centre for Inclusive Growth, 2018.
16. Kuznets S., *Economic Growth of Nations*, Harvard, 1971.
17. Lewis O. „The Children of Sanches, New York, 1970.
18. Nissanke M. and Thorbecke E., *The Impact of Globalization on the World's Poor*, Polgrave Macmlan, 2007.
19. Nurkse R., *Problems of Capital Formation in Underdeveloped Countries*, Oxford, 1953.
20. Odekon M., *Encyclopedia of world poverty*, London, 2006.
21. Payne K. R., *A Framework for Understanding Poverty*, Texas, 1995.
22. Piketty T., *Kapital u dvadeset prvom stoljeću*, Zagreb, 2013.
23. Ravallion M., *The Economies of Poverty*, Georgetown University, 2016.

24. Rosling H., *Factfulness*, Great Britain, 2018.
25. Rosner G. P., *The Economics of Social Policy*, Edward Elgar, 2003.
26. Ryan P., *The Way Forward*, Grand Central, 2014.
27. Sen A., *Development as Freedom*, New York, 1999.
28. Sharma, S. i Tomić, D. *Ekonomska politika i makroekonomski management*, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2012
29. Smith A. B., *Social Policies and Population Growth in Mauritius*, Methuen, 1961.
30. Smith A., *Bogatstvo naroda*, London, 1776.
31. Solow R., *Work and Welfare*, Princeton University Press, 1998.
32. Spicker P., *Poverty: An International Glossary*, London, 2007.
33. Stiglitz E. J., *The Price of Inequality: How Today's divided society endangers our future*, New York, 2012.
34. Todaro P. M., *Ekonomski razvoj*, deveto izdanje, Varaždin, 2006.
35. Whitman S., *Global issues: World poverty*, New York, 2008.
36. Yuen Y. A., *How China escaped the poverty trap*, London, 2016.
37. Yunus M., *Creating a world without Poverty*, New York, 2007.

Članci u časopisima:

1. Decancq K., et al., „The Evolution of Poverty in the European Union: Concepts, Measurement and Data „ *Poverty, Social Policy and Innovation*, vol. 13, no 1, 2013, str. 1-35
2. Iwacewicz A. „Raznolikost siromaštva u odabranim zemljama Europske unije u razdoblju 2006. - 2014.“, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci*, vol. 34, no. 2, 2016, str. 481 – 503.
3. Kregel J. „Nurkse and the role of finance in development economies“, *Economic Institute*, no. 520, str. 1-36
4. Pržiklas D. R i Škare M., „Measuring poverty in Cycles in the U.S. 1959-2013.“ *Technological and Economic Development of Economy*, vol. 24, no. 4, str. 1737-1754
5. Pržiklas D. R i Škare M., „Poverty and economic growth“ *Technological and Economic Development of Economy*, vol. 22, no. 1, 2016, str. 156-175.
6. Redmond P. „Minimum wage policy in Ireland“ *The Economic and social Institute*, no. 2021/2, 2020, str. 1-14.

7. Stropnik N. „Poverty Line, Basic Concepts“ *Journal of Social Policy*, vol. 1, no.1, 1994, str. 25-35.
8. Šućur Z., „Siromaštvo, višedimenzionalna deprivacija i socijalna isključenost u Hrvatskoj“ *Revija za sociologiju*, vol. 37, no.3-4, 2006, str. 131- 147.

Internetski izvori:

1. Brookings, *Deep-sixing poverty in China*,
<https://www.brookings.edu/blog/future-development/2021/01/25/deep-sixing-poverty-in-china/>, (pristupljeno: 26.04.2021).
2. Creating sustainable communities, *The drivers of social exclusion: A review of the literature for the Social Exclusion Unit in the Breaking the Cycle series*,
<https://www.york.ac.uk/inst/spru/research/pdf/driversSummary.pdf>,
(pristupljeno: 20.04.2021.).
3. Determinants of poverty, *Understanding the Nature of Poverty*,
<https://pdf4pro.com/view/determinants-of-poverty-hqdocs-report-50cfb1.html>
(pristupljeno: 20.04.2021.).
4. European Commission, Tematski informativni članak o Europskom semestru, *Socijalna uključenost*,
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-social-inclusion-hr.pdf
(pristupljeno:30.03.2021.).
5. Global Multidimensional poverty indeks, *The Most Detailed Picture to Date of the Worlds Poorest People*, <https://ophi.org.uk/global-multidimensional-poverty-index-2018-the-most-detailed-picture-to-date-of-the-worlds-poorest-people/>, (pristupljeno: 26.04.2021.).
6. Global Trends, *Forced displacement in 2019.*,
<https://www.unhcr.org/5ee200e37.pdf>, (pristupljeno: 26.04.2021.)
7. Luke Muehlhauser, *How big a deal was the Industrial Revolution*,
<https://lukemuehlhauser.com/industrial-revolution/>, (pristupljeno: 24.03.2021).
8. Macrotrends, *Stopa siromaštva u Kini*,
<https://www.macrotrends.net/countries/CHN/china/poverty-rate>, (pristupljeno: 20.03.2021.).

9. NCTAD, *COVID-19 exacerbates poverty risks in the poorest countries*, <https://unctad.org/news/when-it-rains-it-pours-covid-19-exacerbates-poverty-risks-poorest-countries>, (pristupljeno: 23.03.2021.).
10. Office of Retirement and Disability and Policy, *Social Security*, <https://www.ssa.gov/policy/docs/ssb/v75n3/v75n3p55.html>, (pristupljeno: 21.04.2021.).
11. Our World in Data, *Global Education*, <https://ourworldindata.org/grapher/average-years-of-schooling-vs-gdp-per-capita?country=~AUS>, (pristupljeno: 02.04.2021.).
12. Our World in Data, *Global Extreme Poverty*, <https://ourworldindata.org/extreme-poverty>, (pristupljeno: 12.04.2021.).
13. Our World in Data, *Historical poverty around the world*, na: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty> (pristupljeno: 25.04.2021.).
14. Our World in Data, *How do we know the history of extreme poverty*, <https://ourworldindata.org/extreme-history-methods>, (pristupljeno: 14.04.2021.).
15. Our World in Data, *Human Development Indeks*, <https://ourworldindata.org/human-development-indeks>, (pristupljeno: 01.04.2021.).
16. Our World in Data, *Income Inequality*, <https://ourworldindata.org/income-inequality#how-unequal-were-pre-industrial-societies> (pristupljeno: 25.04.2021.).
17. Our World in Data, *Internet access*, <https://ourworldindata.org/internet>, (pristupljeno: 23.04.2021)
18. Our World in Data, *Life expectancy*, <https://ourworldindata.org/life-expectancy>, (pristupljeno 25.03.2021.)
19. Our World in Data, *The history of economic growth*, <https://ourworldindata.org/economic-growth>, (pristupljeno 25.03.2021).

20. Our World in Data, *The short history of global living conditions and why it matters that we know it*, <https://ourworldindata.org/a-history-of-global-living-conditions-in-5-charts>, (pristupljeno 25.03.2021.)
21. Poverty & Inequality, *Causes and Solution*, <http://povertyandinequality.across.org.au/causes-and-solutions/>, (pristupljeno:08.04.2021)
22. Rethinking Poverty, *Report on the World Social Situation*, <https://www.un.org/esa/socdev/rwss/docs/2010/fullreport.pdf>, (pristupljeno 27.04.2021.).
23. The Borgen project, *How China reduced its poverty*, <https://borgenproject.org/china-reduced-its-poverty/>, (pristupljeno 25.04.2021)
24. The Heritage Fundantion, *Poverty and Inequality*, dostupno na: <https://www.heritage.org/poverty-and-inequality/report/the-war-poverty-after-50-years>, (pristupljeno: 24.03.2021.).
25. Unesco, *Reducing global poverty through universal primary and secondary education*, <https://en.unesco.org/gem-report/reducing-global-poverty-through-universal-primary-and-secondary-education-0>, (pristupljeno: 20.04.2021.).
26. Unicef, *1 in 6 children lives in extreme poverty analysis*, <https://www.unicef.org/press-releases/1-6-children-lives-extreme-poverty-world-bank-unicef-analysis-shows>, (pristupljeno: 26.04.2021.).
27. United Nations, *Peace, dignity and equality on a healthy planet*, <https://www.un.org/en/global-issues/ending-poverty>, (pristupljeno:02.04.2021.)
28. United Nations, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, <https://sdgs.un.org/2030agenda>, (pristupljeno: 27.04.2021.).
29. World Bank, *The impact of COVID-19 on global poverty*, <https://blogs.worldbank.org/opendata/updated-estimates-impact-covid-19-global-poverty-effect-new-data> (pristupljeno: 23.03.202.).
30. World Poverty Map, *How Many People Live in Extreme Poverty by Country* , <https://howmuch.net/articles/people-living-in-extreme-poverty-2018>, (pristupljeno: 08.04.2021.)

POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA

Popis tablica

Tablica 1. Prikaz autora, njihov temelj istraživanja i zaključci kroz godine	10
Tablica 2. Obilježja službene i dodatne mjere siromaštva u SAD-u.....	17

Popis slika

Slika 1. OLS model na temelju ekstremnog siromaštva i BDP-a po stanovniku	42
Slika 2. Ekstremno siromaštvo Afrike po zemljama	44
Slika 3. Ekstremno siromaštvo u Aziji po zemljama	45
Slika 4. Ekstremno siromaštvo u Australiji.....	46
Slika 5. Pokazatelji siromaštva u Australiji.....	46
Slika 6. Ekstremno siromaštvo u Europi	47
Slika 7. Ekstremno siromaštvo u Sjevernoj Americi.....	48
Slika 8. Ekstremno siromaštvo Južne Amerike.....	49
Slika 9. Prikaz stanovništva koji koristi Internet.....	57

Popis grafikona

Grafikon 1. Začarani krug siromaštva.....	7
Grafikon 2. Lorenzova krivulja i izračunavanje Ginievog koeficijenta.....	15
Grafikon 3. Prikaz izlaska iz siromaštva tijekom prve industrijske revolucije	20
Grafikon 4. Prikaz bruto domaćeg proizvoda po stanovniku	20
Grafikon 5. Broj siromašnih od 1820. do 1960. godine.....	27
Grafikon 6. Siromaštvo Amerike u tri vremenska razdoblja	30
Grafikon 7. Broj ekstremno siromašnih u Kini od 1990 do 2016.godine.....	33
Grafikon 8. Linija svjetskog ekstremnog siromaštva uključujući i isključujući Kinu	34
Grafikon 9. Svjetsko stanovništvo u krajnjem siromaštvu kroz godine	37
Grafikon 10. Ekstremno siromaštvo po kontinentima od 1981. do 2015. godine	38
Grafikon 11. Pismeno i nepismeno svjetsko stanovništvo od 1800. do 2016. godine	38
Grafikon 12. Svjetsko očekivano trajanje života po godinama	39
Grafikon 13. BDP po stanovniku u određenim zemljama od 1800. do 2016. godine	39
Grafikon 14. Indeks ljudskog razvoja i BDP-u po stanovniku u 2015. godini.....	40
Grafikon 15. Prosječne godine školovanja i BDP po stanovniku u 2017. godini	41
Grafikon 16. Utjecaj COVID-19 na ekstremno globalno siromaštvo.....	59
Grafikon 17. Novi broj siromašnih izazvan virusom COVID-19 po kontinentima.....	60

SAŽETAK

Siromaštvo je jedan od najzastupljenijih problema današnjice. Mnogi se susreću s nedostatkom prihoda, te nemaju dovoljno sredstava za željena dobra. Međutim, ako pojedinci nemaju za zadovoljenje primarnih potreba spadaju u ekstremno siromaštvo. Njihova osnovna obilježja su nezaposlenost, pothranjenost, loši uvjeti stanovanja i nisko obrazovanje što dovodi do nezadovoljstva. Linija siromaštva varira kroz vrijeme jer ovisi o mnogim događajima koji se događaju u određenom trenutku. Prva industrijska revolucija dovela je do najznačajnijeg preokreta u cijeloj prošlosti što se tiče ekstremnog siromaštva. Životni standard mnogih povećao se, te je revolucija rezultirala smanjenjem ekstremnog siromaštva. S godinama uslijedili su brojni pozitivni i negativni događaji u svijetu poput rata, financijske krize, globalizacije i slično, ali linija ekstremnog siromaštva je i dalje padala. U posljednjih dvjesto godina ona se drastično smanjila, upravo zbog naglog svjetskog unapređenja, modernizacije i brojnih otkrića, međutim svijet se i dalje suočava s značajnim siromaštvom i nejednakosti. Temeljem OLS modela utvrđeno je kako su svjetski BDP po stanovniku i siromaštvo povezani. Dakle, u područjima s višim BDP-om po stanovniku siromaštvo je mnogo manje, te je indeks ljudskog razvoja veći i obrnuto. Međutim, na siromaštvo i BDP po stanovniku djeluje još niz faktora koji mogu poremetiti ovaj odnos. Također, ukoliko se ovo istraživanje provodi za svaku zemlju zasebno može doći do drugačijih rezultata, ali u suštini spomenute varijable imaju određeni utjecaj jedna na drugu. Kina je zemlja koja se izdvaja jer je napravila drastičan preokret. Od siromašne zemlje, do jedne od najjačih gospodarskih sila današnjice u samo četiri desetljeća. Njihovo ekstremno siromaštvo drastično se smanjilo upravo zbog dobrih politika i strategija za unapređenje i modernizaciju. Brojne organizacije poput Ujedinjenih naroda, Oxfama i Europske unije imaju svoje planove te promiču smanjenje ekstremnog siromaštva i unapređuju životni standard mnogih. Trenutna epidemiološka situacija narušit će sliku siromaštva jer će brojne pojedince izložiti riziku, ali uz dobre politike i strategije u budućnosti siromaštvo će imati silazni trend.

Ključne riječi: evolucija siromaštva, ekonomski rast i razvoj, međunarodna linija siromaštva, globalni indeks višedimenzionalnog siromaštva, modernizacija Kine, ovisnost BDP-a i ekstremnog siromaštva, organizacije protiv siromaštva

SUMMARY

Poverty is one of the most common problems of the modern age. Many people face a lack of income and do not have enough funds to acquire desired goods. However, individuals who do not have sufficient funds to meet their basic needs belong in the category of extreme poverty. This group's elementary traits include unemployment, malnutrition, poor living conditions and low education, which leads to dissatisfaction. The poverty line varies throughout time, since it depends on various events that transpire in a certain moment. The first industrial revolution brought the most significant change in the history of extreme poverty. For a large part of the population, the standard of living went up, thus the revolution resulted in diminishing of extreme poverty. As time went by, many positive and negative events had transpired, such as wars, financial crisis, globalization etc., but the extreme poverty line kept declining. In the last two hundred years, it has gone down drastically because of the sudden worldwide advancement, modernization and numerous discoveries. Based on the OLS model it was determined the world's GDP per capita and poverty are correlated. In areas where GDP per capita is higher, the poverty rate is much lower, the human development index is bigger and the opposite is also true. However, poverty and GDP per capita are influenced by a series of other factors that can disrupt this relation. Moreover, conducting this research on each country separately might yield different results, but in effect the variables previously mentioned influence one another in a certain way. China stands out as a country that has made a drastic turnaround. It went from an impoverished country to one of the strongest economical forces of today in just four decades. Their extreme poverty has diminished drastically because of good politics and strategies for advancement and modernization. Numerous organizations, such as the United Nations, Oxfam and the European Union have plans, promote the decline of extreme poverty and improve the standard of living for many. The current epidemiological situation will disturb the image of poverty, since numerous individuals will be exposed to risk, but by employing good politics and strategies, in the future poverty will follow a downward trend.

Keywords: evolution of poverty, economic growth and development, international poverty line, global indeks of multidimensional poverty, modernization of China, correlation of GDP and extreme poverty, organizations fighting poverty